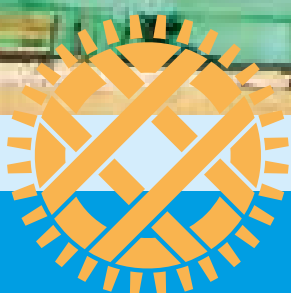
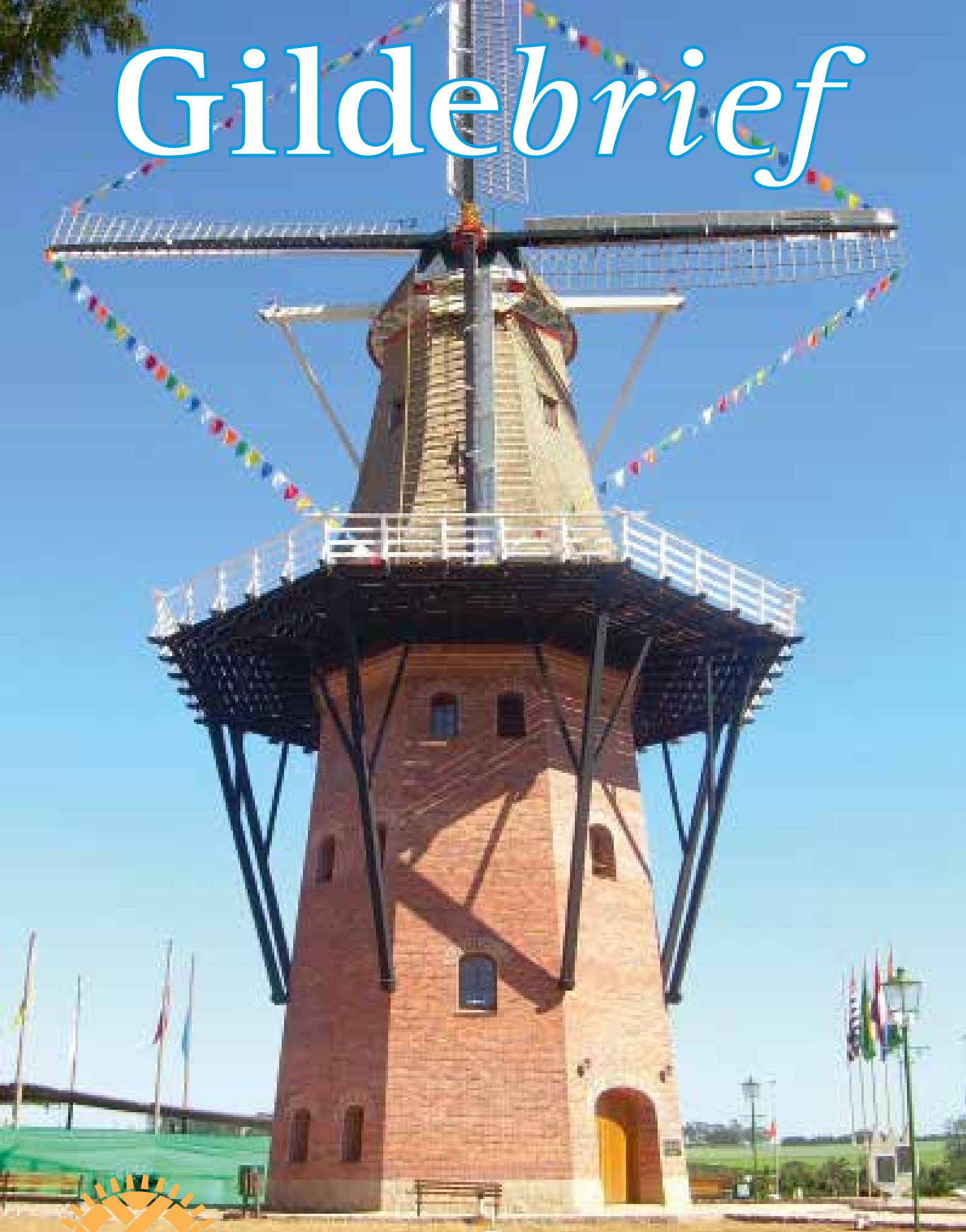

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

30e jaargang no. 1 maart 2011

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester en de redactie.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl
PR, Documentatiebeheer.

Vice-voorzitter
Fr (Frans) Tullemans
(Zie ledenadministratie)

Secretaris: M.J. (Joke) Klinkspoor,
Zandkreek 26, 8032 JH Zwolle, tel. 038-4545998
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester: A. (Andrien) Muijsers,
Goeman Borgesiusstraat 42, 8331 KA Steenwijk,
tel. 0521-517020
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Rhododreef 86, 3562 TH Utrecht, tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten met afdelingen, regiocoördinator en bliksemaf-leidergroep

Biotoopaangelegenheden: J.G.C. (Joyce) Beneker,
Pr. Bernhardlaan 348, 2033 SC Haarlem, tel. 023-5634193
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl
Opleidingscoördinator: vacature

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve
(zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs
Telemanstraat 60, 8031 KL Zwolle, 038 4225533

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examens

P.J.M. (John) Houben
Korhoenderveld 89, 5431 HC Cuijk. Tel. 0485 320994

Coördinator Arbo en Veiligheid

G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk, 033 2451060
arbo@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g.
0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703,

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzekeringen

Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te
Steenwijk

Rekeningnummer

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van
Vrijwillige Molenaars te Steenwijk

Biotoopprijs

4

Opleiden in Brazilië

8

Draaien met gescheurde as

12

Jaarvergadering

17

In dit nummer:

De Kam, Redactie, Kraankind	3
Biotoopprijs 2010	4
Biotoopmodel	6
Opleiden in Brazilië	8
Molen Povos Unidos	11
Draaien met gescheurde as	12
Bestuursbezoek Gelderland	14
Jaarvergadering	17
Column, Wagenspel	23
Verslag Bliksemafleidercontrole	24
Groningermolens in de rouwstand	26
Voorkomen is beter; medicijngebruik	28
Verenigingsnieuws	29
Meestermolenaar	31

Foto voorzijde: Molen Povos Unidos (Wieke Goofers)

Redactie Gildebrief

H.P. (Huub) van Est (eindredactie)
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
tel. 058-2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Redactie en medewerkers

Huub van Est
Jan Jansen
Joos Lensink
Jo Meessen
Barend Zinkweg

Vormgeving

Studio De Bunschoter (Henk van der Schuur)

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.bunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **juninummer** van 2011 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 mei 2011**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredactie.

Opleiden over de grens

Over de hele wereld treffen we molens aan. Windmolens en windmolentechnologie hebben sinds het begin van de 17e eeuw door de VOC en WIC hun weg gevonden over de hele wereld. In New York werden als eerste twee houtzaagmolens en ook nog een korenmolen gebouwd op Nooteneiland; tegenwoordig Governors Island in New York.

Braziliaanse leerlingen

En nog steeds bouwen of verplaatsen Nederlandse molenmakers en molenbouwers molens over de hele wereld. Bijvoorbeeld de onlangs overleden Diek Medendorp uit Zuidlaren, bij wie Leen Duijm, die kort voor hem overleed, zich het molenmakersvak eigen maakte. Medendorp bouwde De Zwaan uit Vinkel weer op in Holland Michigan. Op deze molen draait molenaar Alisa Crawford met een diploma van het Gilde en het AKG.

In Brazilië werd twee jaar geleden een nieuwe, typisch Hollandse stellingkorenmolen gebouwd door de Nederlander door Jan Heijdra. Ook voor deze molen kregen aanstaande molenaars een Nederlandse leest geschoeide opleiding door een van onze leden die daarvoor naar Brazilië trok zoals we kunnen lezen,

Niet alleen in Brazilië is een gemeentebestuur dat molens goed gezind is van groot belang. De uitreiking van de Biotoopprijs 2010 aan de gemeente Cuijk onderstreept dat ook weer eens nadrukkelijk. In samenwerking met de molenaar kwam men tot een aanpak die ook door bewoners in de omgeving werd ondersteund. Niet verwonderlijk wanneer men kennis neemt van het biotoopmodel dat in 2006 voor deze Cuijkse molen is gemaakt door actieve Molenvrienden uit het land van Cuijk.

In dit nummer ook aandacht voor een probleem met een ijzeren molenonderdeel; de as en askop. Een onderdeel dat ook op de jaarvergadering na de pauze zal worden belicht. Verder in dit nummer aandacht voor de jaarvergadering, bliksemafleiderscontrole, medicijngebruik en het overlijden van de afdelingsvoorzitter van Groningen Leen Duijm.

De redactie

Kraankind

Soms vang je wel eens iets op in een archief. Iemand vroeg de dienstdoende conservator wat een kraankind was. Hij was dat tegengekomen in een oude akte. Even zoeken in een boek met oude beroepen leverde het antwoord. Het bleek een knecht te zijn die in een hijskraan loopt en ondergeschikt was aan de kraanmeester. Andere benamingen waren ook wel bediende, weetwerker of kraantrapper (Den Bosch).

De kraan was een tredmolen die gebruikt werd als hijswerktuig. In Nederland zijn er nog twee te

vinden in de Koppelpoort in Amersfoort (foto) en de St Bavokerk in Haarlem.

Een fraai exemplaar staat in het Duitse Lünenburg en in Arnhem herinnert de straatnaam De Oude Kraan nog aan een verdwenen tredmolen.

De Kam

Afscheid

De jaarvergadering staat weer voor de deur. We hebben een leuke locatie gevonden en een leuk programma over ijzer. We hebben een geluidsinstallatie, zodat iedereen zich verstaanbaar kan maken. Toch hik er tegen aan. Drie bestuursleden hebben hun termijn erop zitten en zijn niet herkiesbaar. Drie dames die zich in de afgelopen jaren geweldig hebben ingezet. Joke Klinkspoor als secretaris, steun en toeverlaat voor een chaotische voorzitter, Andrien Muijsers die financieel de zaken prima in orde had en voor de nieuwe opleiding veel sponsors heeft gevonden. En, last but not least, Joyce Beneker die de biotoopzaken regelde, de jaarlijkse prijsuitreiking en veel werk achter de schermen deed. Ik zal ze alle drie missen. Er zijn drie nieuwe kandidaten voor het bestuur, mannen. Twee kandidaten hebben zich recent gemeld en halverwege 2010 kwam Jop Kluis het bestuur versterken als coördinator opleidingen. De functie van secretaris is nog vacant. Ik wil vanaf deze plaats een oproep doen voor een secretaris. Naast mijn zorg wil ik twee positieve punten benoemen.

De biotoopprijs werd uitgereikt aan de gemeente Cuijk. Zij hebben zich ingespannen voor een goede molenbiotoop. Daarover staat in de Gildebrief een verslag. Naast het werk van de gemeente is het succes zeker te danken aan de grote inzet van molenaar Stefan Willems. Stefan heeft het initiatief genomen, heeft veel overlegd met gemeente en buurt en was bereid tot compromissen. Dat is een felicitatie waard. Laat het ook een inspiratie zijn voor andere molenaars. Goedwillende gemeenten en andere organisaties kunnen bijdragen aan een goede molenbiotoop als we ons als molenaars actief en positief opstellen.

Werkgroep 3 maakt grote vorderingen met de herziening van de opleiding. De aansluiting op de nieuwe exameneisen is dan geregeld en voor leerlingen en instructeurs ligt er dan een geweldig hulpmiddel om de opleiding te doen. Ik kijk er naar uit!

Theun Vellinga
Voorzitter

Beplanting meestal belangrijkste obstakel windvang

De gemeente Cuijk heeft de afgelopen jaren bij de herinrichting van de door-
gaande weg langs de molen in overleg met de Molenstichting Jan van Cuijk re-
kening gehouden met de windvang van molen Jan van Cuijk. Bij de uitvoering is
opschietend bos gerooid, beplanting aangepast en de beplanting in de omgeving
aangepast. Hiervoor ontving de gemeente de Evert Smit Biotoopprijs.

Hagelkruische molen

Afgelopen jaar in augustus vierde molen Jan van Cuijk zijn 150 jarig bestaan nadat de laatste hand was gelegd aan een restauratieproces van enkele jaren. Ook de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk vierde tegelijkertijd haar 25 jarig jubileum. De vereniging is trouwens iets groter dan alleen het land van Cuijk dat een stad (Grave) en 33 dorpen omvat. Ook de kop van Limburg en enkele molens in het land van Maas en Waal horen er bij.

De molen werd in 1860 als schorsmolen gebouwd door molenaar Willem van Riet van de molen De Hoop in het nabijgelegen Beers. Zoon Vincent werd de eerste molenaar op de Hagelkruische Molen zoals deze toen heette. Later werd hij in gebruik genomen als korenmolen. In 1942 kreeg de molen Van Busselwieken en kreeg vanaf toen zijn huidige naam Jan van Cuijk. Een naam die goed past in de geschiedenis van het Land van Cuijk. De molen heeft gefunctioneerd tot 1973. In dat jaar werd de

molen aangekocht door de gemeente Cuijk, die hem weer maalvaardig liet restaureren.

Met de ogen dicht

Ongeveer tegelijk met de laatste handen die werden gelegd aan restauratie en het opknappen van de molen werd ook de biotoop aangepakt vertelt molenaar Stefan Willems. Stefan heeft molenbloed; zowel van de Willemskant alsook via zijn opa Kessels. In de molen hangt een foto van zijn grootvader Sjef Kessels die

tot 1973 op de molen zijn beroep uitoefende. Daarna bleef hij actief en begon in 1977 vrijwilligers op te leiden. Voordat Sjef Kessels in 1943 op de Jan van Cuijk begon had hij vanaf 1931 met zijn broer gedraaid op de molen in Heijen Dikendal aan de andere kant van de Maas; de huidige Gerarda, ooit gebouwd door Jean Mathijs Clevers. Als je hem vroeg hoe je een leerling goed kon leren malen was het antwoord: "Je moet twee jaar lang elke dag op de molen zijn en als je het in je vingers hebt dan leer je het wel". Terugdenkend aan zijn grootvader vertelt Stefan: "Mijn grootvader kon koren malen met de ogen dicht".

Mooie zichtlocatie

Het toekennen van de biotoopprijs aan de gemeente Cuijk kan dan ook als de kroon op het werk van alle inspanningen voor de molen worden beschouwd. De molen ligt langs de Maas aan de Heerstraat die van Cuijk naar Oeffelt voert en min of meer op de vroegere grens met St Agatha en is een karakteristiek herkenningspunt in het landschap. Bij mooi weer heb je in oostelijke richting over de Maas uitzicht op het Reichswald bij de Plasmolen en Mook. Tenminste als de beplanting dat niet verhindert. Tijdens de bijeenkomst beperkte het weer het uitzicht tot de buiten zijn oevers getreden Maas. De pont van Middelaar naar Cuijk en de Plasmolen was uit de vaart genomen vanwege het hoge water merkten we op de heenweg naar de molen. Aan de westelijke kant is in 1975 een nieuwe wijk aangelegd die dicht tegen de molen aan ligt. Gelukkig zonder hoogbouw, maar wel groen.

Een paar jaar geleden is de provinciale Heerstraat en de bosschage er langs door de gemeente aangekocht door de gemeente Cuijk. Nu kon ook de biotoop worden aangepakt wat de monumentale waarde van de molen te goede zou komen.

Toekenning biotoopprijs

Theun Vellinga, voorzitter van het Gilde van Vrijwillige Molenaars, vertelde dat het toekennen van de prijs voor 2010 geen enkel probleem had opgeleverd bij het bestuur. Integendeel, men was onder de indruk vande wijze waarop de gemeente in samenspraak met de stichting Vrienden van de Jan van Cuijk tot oplossingen was gekomen. Zowel aan de molenbiotoop als aan de bewoners in de omgeving was recht gedaan. Er is dan ook heel wat gebeurd. Ook in de wijk bij de molen is gesnoeid. "Want beplanting vormt nog altijd de belangrijkste belemmering voor onze molens. Met elkaar praten door ambtenaren en betrokkenen biedt blijkbaar altijd mogelijkheden om problemen op te lossen". Deze punten sprongen dan ook in het oog bij de toekenning van de Evert Smit Biotoopprijs, aldus Vellinga. Wethouder Gerard Stoffels nam de prijs in ontvangst en gaf te kennen dat de gemeente van harte had meegewerkt aan het realiseren van een goede biotoop. Hij vergat niet de inspanningen van de molenaar en de Vrienden van Molen Jan van Cuijk te noemen en runde af met "Zo laat je zien wat je met een monument kunt doen".

Windvang voor paarden

Toen de gemeente de Heerstraat met bosschages had overgenomen, stapten Stefan Willems en de Vrienden van Molen Jan van Cuijk (waarin Stefans schoonvader een belangrijke rol speelde) naar de gemeente om ook gelijk met de herstel- en restauratieactiviteiten ook de biotoop aan te pakken. Ze vonden een gewillig oor en samen met iemand van het ambtelijk apparaat werden plannen bedacht en ging men op pad. Dat is wel eens anders." In de aanpalende gemeente willen ze in de buurt van de molen iets verderop aan de Heerstraat bomen in de buurt van de molen gaan planten!" kon men tijdens de bijeenkomst horen.

Het kappen van groen kan over het algemeen niet op bijval rekenen. Na publicatie van de voornemens ging men op pad om te luisteren naar bezwaren. Zo hoorde men dat een paardenliefhebber de bomen niet kwijt wilde omdat ze de wind opvingen voor zijn paarden. Men moest dus zoeken naar evenwicht tussen biotoop en groenbehoud.

Drieslag

Zo kwam men op een idee dat vroeger ook wel werd toegepast. Het om en om gebruiken van bos of grond voor productiedoeleinden. De percelen in de omgeving van de molen werden in drieën gedeeld die om en om in de toekomst zullen worden gekapt en gesnoeid. Door een zorgvuldige indeling worden zo het groen en de molenbiotoop met zichtlijnen en windvang gediend. Toen de bewoners van de wijk in de buurt waar ook belemmeringen waren zagen wat er ging gebeuren en uitgelegd werd wat en waarom dat met de bosjes gebeurde begonnen ze zelf ook voorstellen te maken voor snoeien en kappen. Deze drieslag van samenwerking tussen molenaar, gemeente en bewoners in de omgeving is een voorbeeldig resultaat van hoe men ook met cultureel erfgoed kan omgaan. De buurt heeft er nu ook weer een winkel bij waar men niet alleen terecht kan voor meel, maar ook voor een streekproduct, zoals bijvoorbeeld Kuukse Witte, wijn van Cuijkse grond.

Huib van Est

Foto's: Joos Lensink

Meer informatie

De Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk heeft een eigen blad De Molenvriend en een website www.molenvrienden.nl. Op de site kunnen oude nummers van het blad worden geraadpleegd.

Voor informatie over de Jan van Cuijk kan men terecht op www.molenjanvancuijk.nl

Voorzitter Theun Vellinga overhandigt wethouder Stoffels (links) de oorkonde

Herinnering aan de laatste beroepsmolenaar Sjef Kessels

Het zicht in oostelijke richting in januari 2011

Molenbiotoop Jan Van Cuijk in 2006

In de Molenvriend, het blad van de Vereniging Molenvrienden Land van Cuijks wordt met enige regelmaat op een voor iedereen begrijpelijke wijze aandacht besteed aan de biotoop van de molen in hun gebied. Hieronder zoals Marko Sturm en Mari Goossens dat deden in het nummer van maart 2006 aan de Jan van Cuijk.

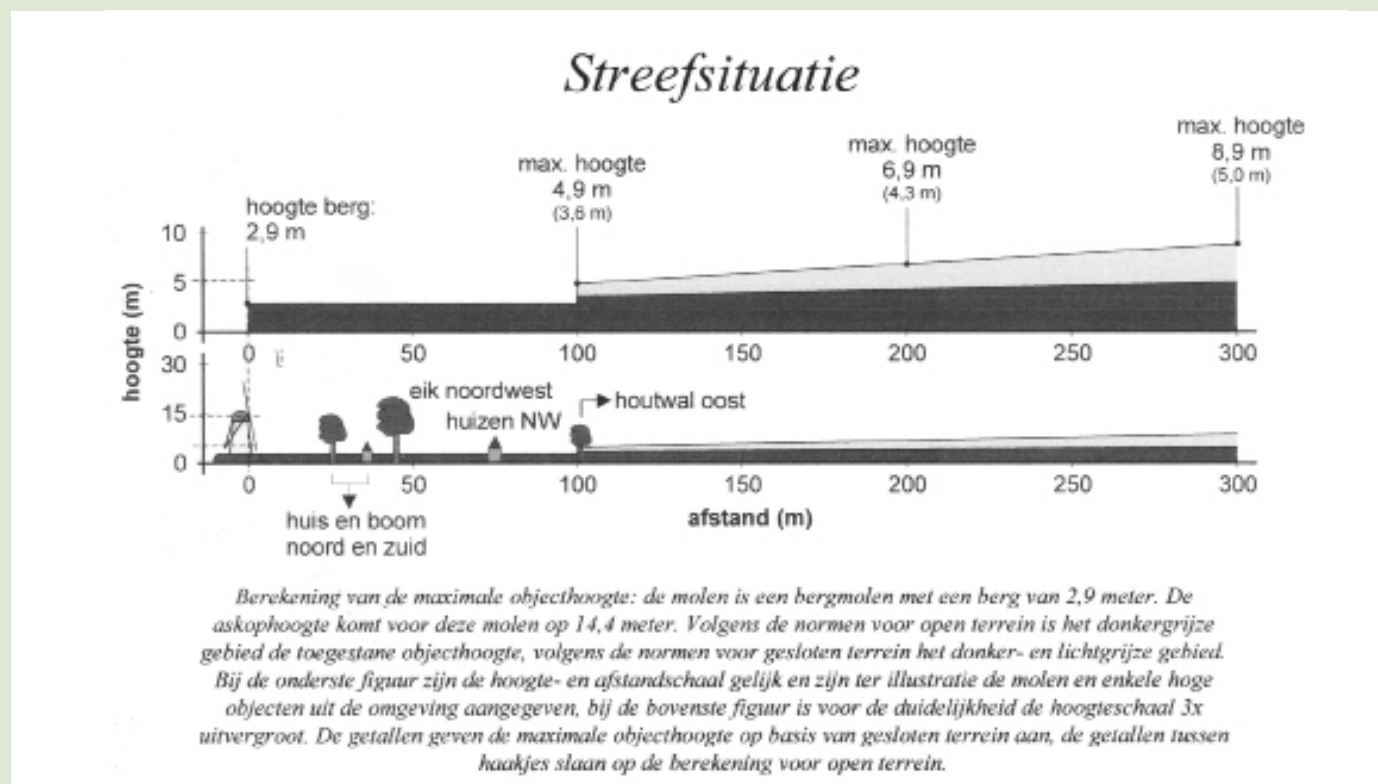
In een korte uiteenzetting worden de factoren die de biotoop hebben beïnvloed uiteengezet. Industrialisering van de omgeving, woningbouw aan de westkant in 1975. Van zuid tot noord is om de molen heen gebouwd en aan de oostkant een houtwal op honderd meter afstand. Een en ander word weergegeven in

twee schematische afbeeldingen (zie pagina 7). En dan volgt de eindbeoordeling van Marko en Mari.

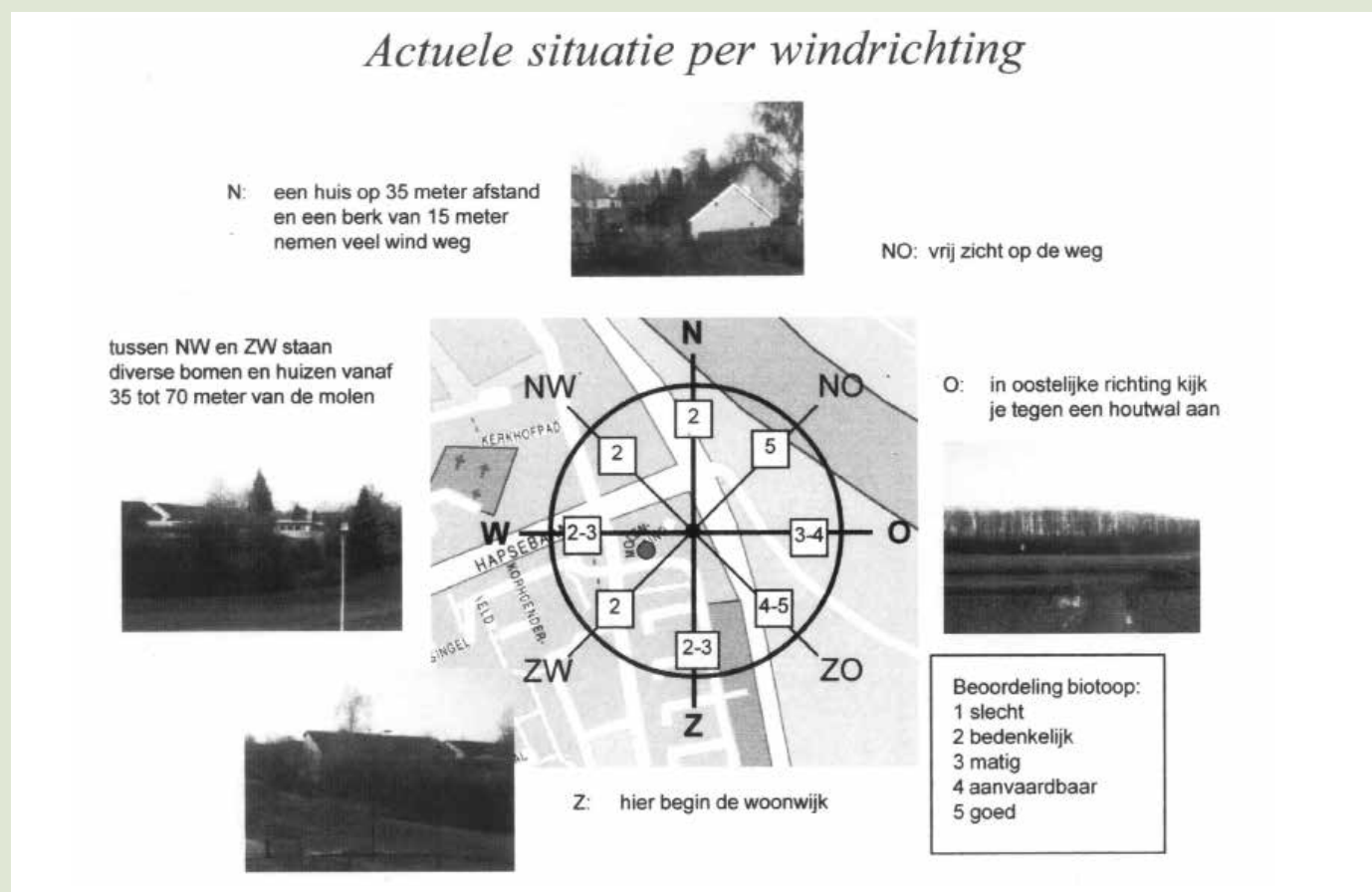
De woonwijk bij deze molen zorgt voor windbelemmering in de westelijke windrichtingen en helaas voor de molen zijn dit ook de meest voorkomende windrichtingen. Het valt op

dat de echt hoge objecten met .name bomen zijn en in veel mindere mate de huizen rond de molen. Een goede les die hier uit volgt is dus dat men bij de planning van woningen in de buurt van een molen niet alleen rekening moet houden met de nokhoogte van huizen, maar ook met de hoogte van beplanting.

In het Nederlands Molenbestand (uitgave 1997) werd de biotoop beoordeeld met het cijfer 3 (matig). Hieronder de streefsituatie zoals aangegeven in De Molenvriend.

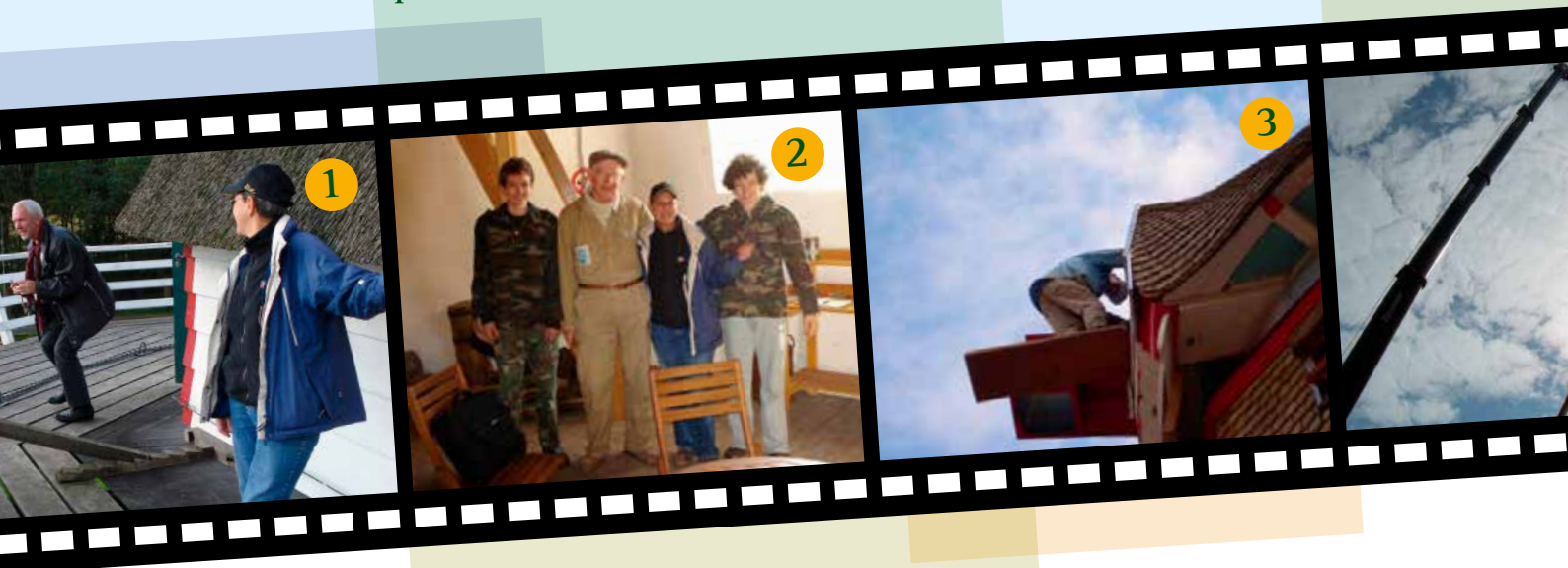
Op grond van hun onderzoek kwamen de auteurs vervolgens tot de actuele situatie en hun beoordeling zoals aangegeven in de onderstaande afbeelding.

Meer informatie. Het bovenstaande is ontleend aan De Molenvriend. Voor meer informatie en beoordelingen in de afgelopen jaren kan men oude nummers van De Molenvriend na lezen op www.molenvrienden.nl/extra.

Stoomcursus molenaar: een Braziliaans avontuur

Ze zat op een zonnige dag op de stelling van molen De Hoop in Appel en raakte in gesprek met Jan Heijdra. Die bezocht nog met regelmaat zijn "molenkindjes" waar hij bij betrokken was geweest tijdens de bouw en restauraties. Het gesprek kwam op een Braziliaanse molen waar hij bij betrokken was. Hij zocht een molenaar om daar een opleiding te verzorgen als hij er weer naar toe ging. De beoogde molenaar Henk Grauw was door medische problemen uitgevallen. "Is dat serieus" vroeg Wieke Goofers. En ze grapte: "Wanneer mag ik mee"? Kort daarna vertrok ze met Jan Heijdra voor zes weken naar Holambra om molenaars op te leiden.

De Hoop in Appel

Van Nijkerk komend richting Hoevelaken zien we vanaf de met bomen omzoomde weg de molen staan met op de baard: De Hoop en BK en KK.

Bij binnenkomst treffen we Wieke bij de koffie temidden van een klein gezelschap. Molenaars Bert Huisman van het Appelse molenteam, Bert de Lange van de Garderense molen, eigenaar Ron Krijnen die zich over de vervallen molen heeft ontfermd en er voor gezorgd heeft dat we in een weer goed functionerende molen binnenkomen, en drie jongens in opleiding, waaronder de zonen

Bart (BK) en Kees (KK) Krijnen en Alex. De laatste drie bezig met het leren van het vak. Onder de koffie horen we het verhaal van de restauratie en over de vaak moeizame contacten met de gemeente tijdens dat proces. Diezelfde gemeente pronkt nu wel over de volle breedte van de middenpagina van een folder met deze molen in Appel langs de weg van Nijkerk richting Barneveld. Het zou de gemeente dan ook sieren als ze ook voor toestemming zou zorgen voor het verwijderen van het geboomte in de omgeving van de molen in het belang van een goede biotoop. De molen lag tenslotte oorspronkelijk aan de rand van een inmiddels verdwenen en verbost heideveld!

Nummer 101

Als 19 jarige uit Den Haag afkomstige ergotherapeute in de Zaanstreek werd ze geconfronteerd met een cliënt waarvoor ze moest beoordelen of deze kon gaan werken aan molenreparaties op De Zaanse Schans. En daar sloeg het virus toe. Maar dat was al in de genen aanwezig. "Ik heet dus niet voor niets Wieke. Die zitten nu eenmaal in de familie". In Blerick bij Venlo heeft de Molen Goofers gestaan (vaders kant) en ook zat er nog een andere molen in de familie van moeders kant, De Herder, met een IJsselsteinse molenaar.

Twee jaar later, na haar opleiding op de molen de Kat aan de Zaanse Schans bij Kees Krijt, deed ze in 1974 examen in Stompetoren op

de Museummolen bij o.a. de examinatoren Evert Smit en Joop Malisse. In de Gildeadministratie had ze nummer 101 en daarom noemde Evert Smit haar "kilometerpaal 101". Ze was één van de eerste geslaagde vrouwelijke molenaars van het Gilde en ging achtereenvolgens draaien op de Molen K, Stompetoren, De Bleke Dood in Zaanstad, de Op Hoop van Beter in Ingen en de Zwaan in Lienden. En nu draait ze, vergezeld van haar hondje Sienjo (jongetje), op De Hoop in Appel, gemeente Nijkerk.

Daar bleef het niet bij. Na haar examen was ze ruim zes jaar secretaris van het Gilde onder voorzitter Eric Zwijnenberg. En nog steeds leidt ze naast drukke werkzaamheden molenaars op.

Molenarchitect Jan Heijdra

Op de stelling zittend vertelde Jan Heijdra haar over zijn Braziliaans avontuur. Dat hij voor de plaats Hollambra (afgeleid van Holland Amerika Brazilië) een stellingmolen had ontworpen en gebouwd waaraan nog de laatste hand moest worden gelegd. Zijn tweede

Om die reden kreeg Jan Heijdra in 2008 het verzoek een molen te bouwen ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan. Op verzoek realiseerde hij alles zoveel mogelijk met materialen uit het land zelf en paste alles aan aan de speciale eisen die een molen daar stelt. Je kunt hem dan ook terecht een molenarchitect noemen.

Opleiding in 5 weken

Hij mocht dan wel een molen in Holambra hebben neergezet, maar er moeten ook mensen zijn die er niet alleen mee kunnen draaien, maar ook nog kunnen malen. Dan pas verandert een molenpaard in een paradepaard.

Hij zocht daarvoor – als hij weer terug ging om de laatste hand aan de molen te leggen – een molenaar die daar mensen kon opleiden. Als geen ander wist hij waar hij iemand moest zoeken die hij zo gek zou kunnen krijgen om als hij weer vertrok in 5/6 weken samen met hem daar een groep vrijwilligers op te leiden.

Kees Vanger uit Meppel en de bouwfoto's van Tony Hulshof uit Holambra, plus de tekeningen van Jan Heijdra. Alle ingrediënten om er iets van te kunnen maken waren dus voor handen.

Selectie van kandidaten

Bij aankomst trof ze een aantal enthousiaste ruige Braziliaanse binken aan. Uit 28 uit de bevolking gerekruteerde kandidaten moest ze een hechte molenaarsgroep vormen. Voordeel was dat velen afstamden van de pioniers die Holambra op de kaart hebben gezet met gedeeltelijk nog Nederlandse namen en naast Engels ook nog Nederlands sprekend met gedeeltelijk nog Nederlandse namen, zoals Hulshof of Koedoder of Eltink.

"Laat je de Braziliaanse mentaliteit buiten beschouwing dan had je voor het werken op een molen bijna geen betere achtergrond kunnen aantreffen". Uit dit gezelschap moesten een aantal beroepsmolenaars, vrijwillige mole-

in dat land. De eerste had hij ontworpen voor Castrolanda dat was ontstaan uit een groep protestantse emigranten die in 1951 naar Brazilië waren getrokken (zie ook wikipedia). De plaats Holambra was iets eerder ontstaan uit een groep katholieke boeren en ambachtslieden uit Limburg, Brabant en Gelderland die zich in 1948 door bemiddeling van de KNBTB, de Katholieke Boeren- en Tuindersbond, daar hadden gevestigd. Het klimaat was niet geschikt voor het meegenomen vee en men schakelde om. Nu is het hét centrum van de bloementeelte en dé welvarende bloemenstad van Zuid Amerika met een jaarlijkse EXPO-FLORA.

In Appel was Henk Grauw, de eerste molenaar, zijn beoogde instructeur.

Henk viel om medische redenen uit en hij zocht nu iemand anders vertelde hij op de stelling. Na haar grapje en het antwoord van Jan Heijdra hoefde Wieke niet lang na te denken. "Doen, de koffers pakken en wegwezen".

Om op de klus te kunnen klaren mobiliseerde ze al haar ervaring, contacten en, waar je bij haar zeker niet omheen kunt, haar natuurlijk vermogen mensen enthousiast te maken. Ze heeft voldoende kennis, alle nieuwe ontwikkelingen gevolgd en weet deze ook te mobiliseren. Ze maakte gebruik van het materiaal van het Gilde, de powerpoint presentatie van

Toelichting bij de foto's

1. Wieke Goofers op de stelling van de molen in Appel met Jan Jansen
2. Wieke met de jongens Krijnen en molenaar Bert de Lange
3. De man die over wieken liep: 80 plusser Jan Heijdra op de Askop van Povos Unidos
4. Hollandse Luchten bij het steken van de roede
5. Wieke geeft les in een omgeving van hardhout
6. VRNL Burgemeester Capato met echtgenote, Jan Heijdra en een wethouder
7. Het huldebewijs voor Jan Heijdra in het Nederlands

naars en molengidsen worden opgeleid. Hoe enthousiast ook, ze waren niet allemaal even geschikt. En om ze dat duidelijk te maken moest ze wel gezag verwerven. Daarin slaagde ze al snel omdat ze naast haar drive en praktische kennis ook de steun van godfather Jan Heijdra had.

Uiteindelijk heeft ze de groep duidelijk kunnen maken dat mensen verschillende kwaliteiten bezitten en heeft ze daarop een beroep op gedaan.

Drie groepen

Er waren drie soorten molenaars nodig: één om als gids op te treden, één om de molenaar te helpen als vrijwillige molenaar en één om als beroepsmolenaar met de molen te kunnen malen. Van 's morgens 07.00 uur tot 's avonds 22.00 uur heeft ze trap op en af gesjouwd, de groepen op sleeptouw genomen door de molen met 10 zolders. Want na theorie en uitleg liet ze de onderdelen en de werking ter plekke aanwijzen. Ze was dan ook behoorlijk afgevalen. Alles gebeurde aan de hand van een goed schema waarop aanwezigheid en andere vorderingen en zaken werden bijgehouden. Omdat de molen in de eindfase van de bouw verkeerde, hebben ze de theoretische kennis ook heel praktisch kunnen leren.

Tijdens dat leerproces vond er een natuurlijke selectie plaats. De landsaard en de beschikbare tijd speelden daar ook een grote rol in. Hoewel ze dagelijks het idee had dat ze bijna van bed moesten worden gelicht, bleef ze er voor gaan.

Het weer

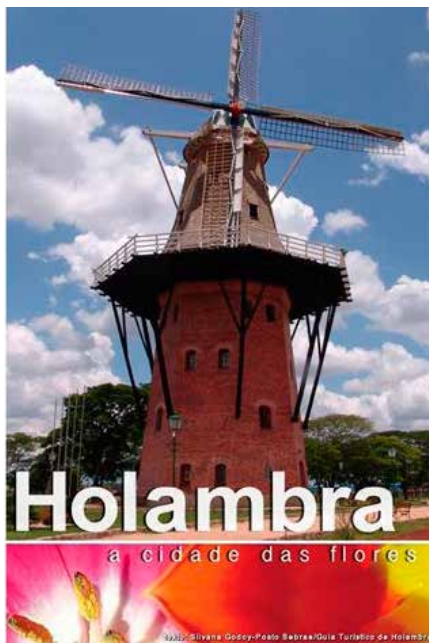
De tegenslagen in de bouw verhinderden dat de vrijwilligers ook in de praktijk konden

oefenen. Tijdens het hollen in de molen en stilstaan bij de techniek werd er ook nog aandacht besteed aan het weer. Dat is totaal anders dan in Nederland, echt de omgekeerde wereld. Het kwam uit een andere hoek zou je kunnen zeggen. Het was vaak ook zeer verrassend, soms overvallend en beangstigend. Ze prees zich gelukkig dat er nog geen zeilen waren. Die heeft ze tot slot samen met de vrijwilligers gemaakt. Zo leerden ze in de praktijk ook het schiemenwerk toe te passen.

Er zijn 17 deelnemers overgebleven. Omdat nog niet met de molen gedraaid kon worden hebben die een theoretisch examen afgelegd. Drie daarvan zullen verder worden opgeleid tot beroepsmolenaar. De anderen zullen vrijwillige molenaar worden of gids.

Huub van Est / Jan Jansen

Foto's Holambra: Wieke Goofers

Hou streekseigenschappen in ere!

Marc Crins Molenzeilen

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeilen.com

Molen Povos Unidos

Molen als symbool

In 1948 kwamen de eerste uit Nederland afkomstige bewoners aan in wat Holambra ging heten in de buurt van Campinas in de staat Sao Paulo. In 1968 woonden er ongeveer 750 mensen en in 2008 was Holambra een stad met zo'n 10.000 inwoners en het Zuidamerikaans centrum van de bloementeleit geworden met een jaarlijkse EXPOFLORA. Holambra is een "Hollandse" gemeente die zocht naar "Hollandse" symbolen. Dat waren niet alleen de bloemen die er geteeld werden, maar werden ook, onder aanvoering van de prefect (burgemeester) Celso Carpato, verkeersborden in de vorm van een tulp én de molen. Voor de molen werd Jan Heijdra, molenbouw-architect en herbouw- en restauratiedeskundige, aangezocht. Deze had al eerder Molen De Immigrant elders in Brazilië gebouwd. En zo werd begonnen aan de bouw van een "Hollandse" Molen ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van Holambra.

Plaatselijke materialen

Het werd op wens van de bewoners een achtkante met schaliën gedekte stellingmolen

die paste bij de omgeving en het klimaat en ook graan moest kunnen malen. De molen is 38 meter hoog geworden, heeft 10 zolders en met de biotoop is ook niets mis. Men heeft op de stelling een prachtig uitzicht over Holambra en de omgeving. Het achtkant met het gaande werk is geheel van hout en weegt 100 ton. Voor het bouwen van de molen werden materialen uit de omgeving zelf gebruikt. Alleen de bovenas kwam per container van de Aaltense firma Vaags. Al het andere werd ter plaatse gemaakt door eigen ambachtslieden.

Hout en steen

Het gedeelte onder de stelling is gebouwd met de zachte stenen die ter plaatse worden gebruikt. Naast de dubbeldikke muur is nog een extra muur opgetrokken en de spouw opgevuld met beton voor de door het gebruik van zeer zware houtsoorten zeer zware molen. Uitwendig werd het stenen gedeelte betegeld vanwege het eroderende karakter van het klimaat. Voor de houtsoorten ging men letterlijk "het bos in". De juiste bomen werden gekozen voor de verschillende houtsoorten; hard en zwaar en goed tegen ongedierte.

De molen is alleen al om de kleuren van het tropisch hardhout een belevenis. Ook de molenstenen voor twee koppels maalstenen komen uit een Braziliaanse groeve van extra hard zandsteen. Maar de verwachting is dat deze stenen op termijn toch niet hard genoeg zullen zijn.

Wieken en kruiwerk

De molen heeft een gevluht van 22 meter. Met het oog op de weersomstandigheden ter plaatse werd de molen uitgerust met fokwieken met een zwichtstelsel met remkleppen, zodat als hij te hard dreigt te draaien de remkleppen zich vanzelf openen. Voor de askop is de spin te zien die het remkleppensysteem bedient. Voor de zeilen moest in Sao Paulo 50 meter zeildoek en 100 meter touw worden gehaald. Heijdra maakte het patroon. Het doek werd geknipt en het stikwerk werd op straat gedaan met een naaimachine door een bedrijf dat gespecialiseerd was in het maken van huiven voor vrachtwagen / trucks. Daarna volgde het schiemanwerk. Voor Wieke een onvergetelijke ervaring. (hve)

Molen "De Vlijt" te Marle gezien vanuit het westen

Draaien met gescheurde as

In Marle aan de Marlerdijk, gemeente Olst-Wijhe, staat de achtkante stellingkorenmolens "De Vlijt". Van oorsprong een oliemolen afkomstig uit Leeuwarden die in het jaar 1897 door molenbouwer F. ten Zijthoff uit Deventer naar Marle is verplaatst. De houten molenas in deze molen is in 1932 vervangen door een gietijzeren as. De molen is sinds 1984 eigendom van de "Stichting de Wijhese Molen".

Storm

Al eerder had molenaar Arsène de Batdz geconstateerd dat er tijdens het draaien iets aan de hand was. Toen hij op de begrafenis van molenaar J.H. Kelderman molenmaker Jos Gevelink trof en hem vertelde van zijn ongerustheid. Er gingen nog ruim twee maanden voorbij voordat hij nogmaals aan de bel trok. Hij had gemerkt dat tijdens het draaien op 13 januari het wiekenkruis wel een meter heen en weer kon worden bewogen ondanks dat de vang er op lag. Op 18 januari 2007 raasde er een storm over Nederland. Molen De Vlijt stond vol in de westelijke wind. Aan die kant van de molen strekken de weilanden zich uit aan tot de horizon. Het was de storm die in de omgeving van Amsterdam met windkracht 10 het vliegverkeer op Schiphol uitschakelde en veel schade

in het hele land veroorzaakte. En precies op deze winderige dag had hij met de molenmaker een afspraak gemaakt om op de molen om de klacht te komen bekijken.

Gelukkig toeval

Molenmaker Jos Gevelink (van molenbedrijf Groot Wesseldijk) wilde aanvankelijk met een nieuwe, maar nog niet met gereedschap ingerichte bus komen, maar zag daar gelukkig van af en kwam met de oude bus met gereedschap. Een juist besluit bleek achteraf! Op de molen constateerde deze een gescheurde as die in de aanwakkerende wind steeds meer ging bewegen. Samen hebben ze toen, terwijl de wind snel in kracht toenam, de as met klossen, wiggen en takels gefixeerd. Achteraf gezien maar nét op tijd. Na het vastleggen van de as keerde de molenmaker huiswaarts met

de instructie voor de molenaar te bellen als het niet meer vertrouwd leek. Er is in de namiddag nog enkele keren contact geweest, maar het fixeren van de as bleek voldoende stevig.

Repareren of vernieuwen?

Aan deze keuze ging een discussie vooraf. Vernieuwen van de as zou inhouden dat de kap er af moest. Naast de aanschaf van een nieuwe as een dure aangelegenheid. Groot Wesseldijk schatte deze reparatie op zo'n € 47.000,- en een reparatie op 1/3 van dit bedrag. Het was bekend dat in den lande meerdere molens zonder problemen draaien met een gescheurde as. De Stichting moest werken met een beperkt budget, maar kon een reparatie wel binnen afzienbare termijn bekostigen. Voor een nieuwe as was veel meer geld nodig dat er gewoon niet was en dan ingezameld en aangevraagd

zou moeten worden. De molen zou dan erg lang stil komen te staan. Besloten werd een reparatie uit te voeren naar de beurs van de stichting waarbij een klein risico m.b.t. de houdbaarheid van de reparatie geaccepteerd werd. De molen draait inmiddels al weer tijden probleemloos

De breuk

Niemand in den lande heeft ruime ervaring in het koud repareren en stroppen van gebroken bovenassen. De Vlijt is een forse molen met een vlucht van bijna 24 meter. De bovenas komt van IJzergieterij P.de Koning uit Groningen en is bijna 5 meter lang. Tot voor kort had de molen nog drie maalkoppels. Een forse molen dus. De scheur in de molenas van molen De Vlijt had een breukvlak dat waarschijnlijk duidde op een niet vlekkeloos verlopen gietproces. Omdat de breuk niet geheel en al haaks op de middellijn stond, maar op één rib gedeeltelijk evenwijdig met de middellijn liep is grote schade aan de molen voorkomen. Een geluk bij een ongeluk.

De reparatie

Van belang was ook dat de breuk zich bevond op de plaats waar het bovenwiel op de molenas was bevestigd. Daardoor konden ook stroppen worden aangebracht en de wieken vastgezet. Bij de reparatie heeft Groot Wesseldijk op alle ribben van de as strippen aangebracht van 40 x 40 mm bij een lengte van 170 mm. Alvorens deze strippen met imbusbouten M16 aan de ribben van de as te bevestigen is de as voor zover mogelijk gepositioneerd in de oorspronkelijke stand en zijn de breukvlakken tegen elkaar geperst. Na het aanbrengen van de strippen werden deze nog onderling verbonden door op korte afstand van elkaar schoren te plaatsen. Deze zijn vervolgens aan de eerder genoemde strippen gelast, waardoor er een soort kooiconstructie ontstond rondom de as. Dit geheel werd dan weer opgesloten door eiken vulstukken en op de plaats van het bovenwiel verder opgewigd. Op de foto's is te zien hoe de vulstukken bijeengehouden worden door knuppelstroppen. De molenaar kreeg van de molenbouwer de instructie om op gezette tijden de moeren van deze stroppen na te lopen en aan te draaien, vooral na een warme en droge periode.

Tekst: Joos Lensink

Schematische tekening van het herstel

De molenas gefixeerd (18 januari 2007)

"De Vlijt" met links een deel van de woning

Eenzelfde type as met schade in Wapenveld

De herstellende molenas met halslaging

Het herstel richting bovenwiel

De andere zijde van het bovenwiel:

Restant van de as rib

De asbreuk, net zichtbaar tussen de vulstukken

De kooiconstructie tijdens het aanbrengen

*Alle foto's zijn van Joos Lensink, behalve de laatste, deze is van Arsene de Badtz.
De tekening is van Marcel van Hees.*

Bestuursbezoek aan de afdeling Gelderland

Elk jaar bezoekt het landelijk bestuur een afdeling om op informele wijze van gedachte te kunnen wisselen. Omdat in dit tempo een dergelijk contact een keer in de elf jaar plaatsvindt, is besloten om twee afdelingen per jaar te bezoeken. Na de excursie naar Zeeland in het voorjaar, bezocht het bestuur in 2010 op 19 en 20 november de afdeling Gelderland.

Molen Nieuw Leven in Valburg

Overleg

Op vrijdagavond 19 november werden we door het afdelingsbestuur Gelderland welkom geheten in de Paardenstal naast molen De Kroon in Arnhem. "We" was wat kleiner geworden dan oorspronkelijk de bedoeling, Theun Vellinga was rond acht uur nog niet verder gekomen dan Amersfoort door de computerbrand bij de NS. Onder genot van zelfgemaakte koeken van echt molenmeel, kregen we een korte presentatie over het reilen en zeilen van de afdeling Gelderland. De leerling is verantwoordelijk voor de eigen opleiding, maar dat betekent niet dat er geen aandacht voor de opleiding is vanuit de afdeling. Al sinds jaren is er een 2-jaars cyclus van in totaal 20 theorie-avonden, onder andere gebaseerd op 18 lesbrieven, waar veel animo voor is. Ook de excursies die twee keer per jaar gehouden worden, worden goed bezocht. Alle leden in de provincie krijgen twee keer per jaar De Bonkelaar, een informatiebrief, zodat iedereen op de hoogte is van activiteiten in de eigen regio, maar ook daarbuiten. Alles bij elkaar kan geconcludeerd worden dat de afdeling Gelderland zich actief inzet voor molenaars (in opleiding).

Standerdmolen Nieuw Leven

De volgende ochtend moet Joke Klinkspoor ons helaas na het ontbijt al weer verlaten, maar bij de standerdmolen Nieuw Leven te Valburg staan Theun Vellinga en Frans Tullemans al klaar om het van haar over te nemen. Ook het afdelingsbestuur, de molenaars Kees Hagen en Peter Aalbers en twee bestuursleden van de molenstichting Op Nieuw Leven zijn al aanwezig. De enige afwezige is de

wind. We starten met een aangeklede kop koffie in het ernaast gelegen schuurtje met de naam het Goede Leven. Ondertussen krijgen we het een en ander over de molen te horen. Deze is in 1750 gebouwd en in 1992 afgebroken om een paar jaar later en 100 meter verder weer met waar mogelijk bewaarde materialen opgebouwd te worden. Op de molen zijn momenteel 3 molenaars en 2 leerlingen actief. Na de molen ook nog even van top tot teen te hebben bekeken, wordt het tijd om naar de volgende molen te vertrekken. En in Gelderse excursietraditie krijgen we een uitgebreide routebeschrijving met daarbij een beschrijving van alle molens die we vandaag bezoeken. Naast dat dit handig is op de dag zelf, is er ook dankbaar gebruik van gemaakt bij het maken van dit verslag!

Standerdmolen De Vink

Mart Peerlings staat ons op te wachten bij standerdmolen De Vink in Herveld. Naast de molen ligt een echte Pot-roede, recentelijk nog voorzien van een verflaag om een en ander nog lang te behouden. Oorspronkelijk was de ondertoren van de molen waarschijnlijk open gezien de teer op de steekbanden. Dit hadden we ook al gezien en gehoord bij Nieuw Leven. In het bovenhuis zijn nog sporen aanwezig van granaten die aan het einde van de tweede wereldoorlog zijn ingeslagen. De halslaging van deze molen is bijzonder te noemen. Toen de molen een nieuwe halssteen zou krijgen, brak deze een dag voor het inzetten. Als tijdelijke oplossing werd een eikenhouten blok met een lichte uitholling gebruikt. Deze doet nog steeds dienst. Een

ander opvallend detail in deze molen zijn de teksten "BINNE" en "BUITE" op de plooistukken. Zo kan de molenaar ook bij het vangen in de molen de gewenste wiek beneden zetten.

Poldermolen Wadenoijen

De volgende plek die we bezoeken is kaal op een achtkante muur in de grond na, overgroeid door onkruid. Hier stond nog geen jaar geleden de poldermolen Wadenoijen. Terwijl Petro van Doorne over de molen vertelt, raast er even verderop een goederentrein over de Betuwelijn. Tijd dus om naar de huidige plek van de poldermolen te gaan. De routebeschrijving is daarin kort en krachtig: volg Petro. Echter, met 6 volgauto's blijkt dat toch moeilijker dan het lijkt, maar de problemen blijven beperkt. Na een wandeling over een fietspad (al was modderpad een betere benaming, maar we waren gelukkig vooraf gewaarschuwd) kwamen we bij de molen aan. Daar stond de lunch al klaar, bestaande uit een heerlijke paddestoelensoep en een keur aan broodjes. Tijdens de lunch draaide de molen redelijk door, hier was duidelijk sprake van een goede molenbiotoop. De eerste plannen van verplaatsing dateerden al van 1989, de daadwerkelijke verplaatsing startte pas in november 2009. De huidige plek ligt in een natuurgebied, waardoor er na 1 april geen zwaar materieel meer op het terrein mag zijn. Alle werkzaamheden waarvoor dit materieel nodig was moest dus in een paar maanden tijd gebeuren met in die periode ook nog flinke vorst. Gelukkig had de vorst naast nadelen (vastgevroren onderdelen) ook voordelen: de modder was bevroren. Toch was

Bestuur aan de lunch

Op de achtergrond is voorzitter Vellinga in gesprek met voorzitter Abelskamp en Ans Roefs zoekt het hogerop

de tijd tot 1 april tot de laatste minuut nodig. De lange spruit van metaal, want de levertijd voor een houten was te lang, werd op het allerlaatste moment geleverd en kon pas op de laatste dag worden geplaatst. Op vrijdag 12 november 2010, een week voor ons bezoek, is de molen feestelijk heropend. De molen heeft de functie van een Amerikaans windmolentje overgenomen en pompt kwelwater naar een voorraadplas van waaruit het de natuur in kan stromen. Na de lunch wordt besloten te proberen om ook te bemalen. De twee aanwezige leerlingen worden door Petro aan het werk gezet. Helaas is het succes beperkt, de molen draait nu nog met een snelheid die eigenlijk te langzaam is om in enden per minuut uit te drukken.

Ondertussen is ook ons tempo ver achter op het excursieschema en wordt het de hoogste tijd om naar de volgende molen te vertrekken.

Korenmolens Waardenburg

Deze zeskante molen is evenals de andere molens vandaag een molen met een geschiedenis. Molenaar Ans Roefs vertelt dat ook deze molen sinds een week weer kan draaien na een restauratie. Op de huidige plek heeft oorspronkelijk een standerdmolen gestaan. De eerste versie is in brand gestoken door de Fransen toen zij zich terugtrokken. De tweede standerdmolen waaide rond 1780 om, waarna de zeskant werd gebouwd. De oplettende (of geattendeerde) bezoeker kan nog allerlei onderdelen van de standerdmolen terugvinden, bijvoorbeeld bintbalken gemaakt van houten roeden of kruisplaten. Zoals gezegd heeft de molen net een restauratie achter de rug waarbij onder andere meerdere balken, waaronder de windpeluw, zijn hersteld. Daarnaast is de molen 1,5 meter verhoogd, omdat de naastgelegen dijk 0,80 meter is verhoogd. Tijdens de werkzaamheden kwamen

delen van de teerlingen te voorschijn. Deze zijn nu zichtbaar gemaakt in de vloer. Door de werkzaamheden werd ook duidelijk dat als de ophoging niet was uitgevoerd de molen op relatief korte termijn zou zijn verzakt of zelfs ingestort. Opvallend aan de verhoging is wel dat de molen nu lager ten opzichte van de dijk ligt dan ervoor. Rara, hoe kan dat? Beide makers zeggen dat de opgegeven verhogingen ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd, met het hand op hun hart...

Achterste Molen

In Hellouw staat Petro ons in molenaarsklederdacht op te wachten bij zijn huis, te weten de Achterste Molen. De molen staat met vier volle zeilen stil en een paar actievelingen proberen hem aan de praat te krijgen door te duwen. Er werd echter niet bij verteld dat hij in zijn werk stond, al kwamen ze daar snel genoeg achter. Binnen kwamen de hapjes en drankjes al snel op tafel en werd er nagepraat over de excursie. Toen we weer buiten kwamen, was het ondertussen donker geworden. Dat weerhield niemand om toch naar het bovenhuis te klimmen. Met een bouwlamp en een zaklamp werd een en ander nog even bekeken. Toen werd het toch echt tijd om naar huis te gaan. Nogmaals dank aan het afdelingsbestuur Gelderland voor de ontvangst en organisatie. Ook een woord van dank richting de molenaars van de bezochte molens voor hun gastvrijheid en gezelligheid.

Namens het bestuur,
Ingrid Friesema (tekst en foto's)

Europese Molenmaand Vlaamse molendag

Net zoals Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië houdt ook Vlaanderen zijn Molendag in de maand mei. Dit jaar gaat het evenement door op zondag 22 mei (10-18 uur).

Het Molenforum Vlaanderen waar vrijwel alle Vlaamse molenverenigingen bij zijn aangesloten, schaart zich achter de Europese Molenmaand mei.

De bedoeling is om in de meimaand in de verschillende Europese landen initiatieven te nemen, om de historische wind- en watermolens in de schijnwerpers te zetten.

Meer info op: www.molenforumvlaanderen.be

Ledenvergadering 2011

UITNODIGING VOOR DE LEDENVERGADERING 2010 VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

De jaarlijkse ledenvergadering vindt dit jaar plaats op 2 april 2011 in Huizen (NH) op de Botterwerfsmederij van het gilde van Kunst, Sier en Restauratiesmeden.

HUISHOUDELIJK DEEL (12.30–15.00 U.)

1. Opening
2. Bestuursmededelingen
3. Vaststellen verslag ledenvergadering 2010
4. Jaarverslag 2010 van de secretaris
5. Verslag 2010 van de penningmeester
Financieel verslag 2010
Verslag Kascommissie
Vaststelling jaarrekening
Vaststelling begroting 2011
Benoeming kascommissie en reservekascommissie
6. Bestuurswisseling
7. Voortgang vernieuwing van de opleiding
8. Rondvraag en mededelingen
9. Uitreiking certificaten Korenmolenaarsopleiding
10. Sluiting

Toelichting agendapunt 6 (Bestuurswisseling):

Aftredend en niet herkiesbaar zijn: Joke Klinkspoor, Joyce Beneker en Andrien Muijsers. Kandidaat leden voor het bestuur zijn: Jop Kluis, Jan Chris Wagenaar en Reinier den Uijl. De functie van secretaris is nog vacant. Voor het goed functioneren van een bestuur is een secretaris essentieel. We hopen dus dat er nog iemand deze taak op zich wil nemen. Belangstellenden kunnen informatie inwinnen bij de voorzitter.

ALGEMEEN DEEL (15.00–18.00 U.)

Het algemene deel van de ledenvergadering gaat over ijzer. Hoewel molens grotendeels van hout zijn, is ijzer een belangrijk element op de molens, in assen, roeden, maar ook in bouten, nagels enz. Beide vormen van ijzer krijgen vandaag de aandacht:

- Gietijzer, een inleiding met dia's van Marcel van Hees
- Smeedijzer, een demonstratie smeden door een aantal smeden die tevens lid zijn van het Gilde.

Botterwerf
Havenstraat 300
1271 GD Huizen (NH)
Tel. 06 81 86 37 48

BEREIKBAARHEID

Vanaf Lelystad of Utrecht komend over de A27 afslag Huizen nemen en de route volgens het kaartje volgen. Vanaf Hilversum kan men de N 257 nemen.

Jaarverslag over 2010

Bestuur

Bestuurssamenstelling

Sinds de ledenvergadering van april 2010 in Soest bestaat het bestuur uit: Theun Vellinga (voorzitter), Frans Tullemans (vice voorzitter en ledenadministratie), Andrien Muijsers (penningmeester), Joyce Beneker (biotoop) en Ingrid Friesema (afdelingen) en Joke Klinkspoor (secretaris). Jan Jansen heeft zich teruggetrokken en Jop Kluis is bereid gevonden zijn plaats als ad interim in te nemen. Voor de bestuursleden Joyce Beneker, Andrien Muijsers en Joke Klinkspoor loopt de zittingstermijn april 2011 af. Het bestuur heeft maandelijks vergaderd op een, voor de bestuursleden, centraal gelegen locatie, De Faam in Hoogland (nabij Amersfoort).

Ledenadministratie

De ledenadministratie is sinds 2005 in handen van Frans Tullemans. Per 1 januari 2010 was het aantal leden 2040 leden, per 31 december 2010 was dit 2136 leden, een toename van 96. In 2010 werden 172 aanmeldingen verwerkt, werden 44 leden als "wan-betaler" uitgeschreven (niet betaald na een aanmaning) van de contributie en hebben 36 leden hun lidmaatschap opgezegd.

Ledenbestand GVM		2010	+/-	2009	2008	2007	2006
Geslaagde leden	windm.	1.102	55	1.047	1.017	997	961
	waterm.	47	2	45	42	37	28
Leden in opleiding	windm.	795	36	759	764	746	761
	waterm.	47	5	42	47	51	49
Donateurs		42	1	41	38	37	36
Speciale donateurs		83	5	78	77	81	92
Instructeur-vakmol.		18	-3	21	20	22	20
Buitengewone leden		31	-	31	34	34	35
Ereleden		7	-	7	7	7	7

Bestuursexcursies 2010

Het Gildebestuur gaat jaarlijks het land in om met een afdelingsbestuur van gedachten te wisselen en voeling te houden met "het veld". Het bezoek is dit jaar geweest naar de afdeling Zeeland op 23 en 24 april, de afdeling Gelderland heeft ons ontvangen op 19 en 20 november. De beide afdelingsbesturen hebben op de vrijdagavond verslag gedaan over hoe er wordt opgeleid binnen de afdeling en tevens hebben zij toegelicht op welke wijze de uitwisseling tussen de molenaars onderling wordt gestimuleerd door contactavonden en excursies. Het was waardevol om op de zaterdag daarop volgend met enkele bestuursleden op bezoek te gaan naar instructie molens en daar gesprekken te voeren met eigenaars, instructeurs en leerlingen in opleiding. Natuurlijk was er ook veel aandacht van de landelijke bestuursleden voor de specifieke (regionaal eigen) kenmerken van molens.

Examens

De examencommissie van "De Hollandsche Molen" heeft in 2010 op 24 windmolens en 2 watermolens examens afgenomen.

Voorjaarsexamens			
Windmolen:	44 kandidaten	40 geslaagden	97%
Watermolen:	1 kandidaat	1 geslaagd	100%
Najaarsexamens			
Windmolen	39 kandidaten	36 geslaagden	92%
Watermolen	2 kandidaten	1 geslaagd	50%
Totaal 2010	86 kandidaten	78 geslaagden	91%

Vergelijking slagingspercentages met voorgaande jaren:

2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
91%	95%	90%	83%	84%	78,6%	75,5%

Contactdag en opleidingsraad

De doelstelling van de opleiding blijft nog steeds: "het draaien met een molen in onbelaste staat". Wel leggen we de verantwoordelijkheden duidelijker vast. De leerling zelf is verantwoordelijk voor het volgen van de opleiding, hij/zij moet zelf het initiatief nemen. De instructeur is verantwoordelijk voor de invulling van de opleiding. Het logboek is een goed hulpmiddel om overzicht te houden op de voortgang en biedt houvast voor zowel leerling als instructeur. De verantwoordelijkheden zijn ook vastgelegd in richtlijnen. We gaan ervan uit dat leerling en instructeur in goed overleg tot een goede samenwerking komen. Als er problemen zijn in de samenwerking kan men terecht bij de twee vertrouwenspersonen die het Gilde heeft.

De basis cursus-mappen zijn niet te gebruiken als lesboek, wel als naslagwerk. In de opleidingsraad van november 2010 is afgesproken aan de lesstof nog enkele onderdelen toe te voegen en het om te vormen tot een "Handboek Molenaar".

Om de leerling en de instructeur te ondersteunen bij de opleiding, hebben we ervoor gekozen om lesbrieven te (laten) maken met praktijkopdrachten. Aan de lesbrieven wordt nog hard gewerkt door werkgroep III. Om de afdelingsbesturen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen zijn in 2010 twee contactdagen / opleidingsraden gehouden waarbij de opleiding tot windmolenaar centraal stond. Tijdens beide dagen werden de afdelingsbesturen bijgepraat door werkgroep III, waarna er ruimte was voor discussie. Deze discussies werden als zinvol ervaren en de resultaten werden gebruikt bij de verdere ontwikkeling. Daarnaast werd er op basis van de tweede opleidingsraad een groep kritische lezers, bestaande uit examencommissieleden, afdelingsbestuursleden en instructeurs, samengesteld die de eerste set lesbrieven in meer detail heeft doorgenomen en van commentaar heeft voorzien.

De Evert Smit biotoopprijs

Voor onze jaarlijkse Evert Smitbiotoopprijs is voor het jaar 2010 door het bestuur toegekend aan de gemeente Cuijk. Zij is voor deze prijs voorgedragen door de Molenstichting Jan van Cuijk. Dit omdat de gemeente na overleg met de molenstichting bereid was om de biotoop van de molen Jan van Cuijk flink aan te pakken. Er is aan de overkant van de weg een flink bosgebied gekapt en voor de toekomst ligt een onderhoudsplan voor dit gebied klaar. Daarnaast is ook in de woonwijk bij de molen flink gesnoeid en gekapt waardoor ook aan de andere zijde van de molen de windvang en de zichtbaarheid van de molen flink zijn verbeterd.

Ondersteunende activiteiten

Gildebrief

In 2010 verschenen vier nummers. In overleg met het bestuur is besloten het soms wisselende aantal pagina's standaard 32 te laten worden. In de redactie zijn het afgelopen jaar geen veranderingen opgetreden. Hein Steinz heeft te kennen gegeven zich met ingang van de nieuwe jaargang terug te trekken uit de redactie. Wel heeft de redactie versterking gekregen van Joos Lensink voor met name fotowerk en komt er versterking voor correctiewerk.

Uitgangspunt voor de Gildebrieven blijft de molenaar in al zijn facetten. Het blad wil daarom ook uitdrukkelijk een platform zijn voor meningen en opvattingen die onder molenaars leven en waar ook bijzondere invalshoeken passen. Ambachtelijk Korenaars Gilde, Platform Houtzaagmolenaars, watermolenaars, of andere invalshoeken als een kijkje over de grens passen daarin.

De Gildebrieven worden over het algemeen goed ontvangen en de redactie hoopt dat molenaars en bestuurders van het Gilde de weg naar het blad zullen blijven vinden met opmerkingen en suggesties die aan de kwaliteit van het blad kunnen bijdragen.

Gildewebsite

Als webmaster zorgt Frans Tullemaans voor beheer en opbouw van de website.

Gildeverzendingen

- Entrepakketten: In 2010 werden er 173 entrepakketten verstuurd, hetgeen wederom een duidelijk boven gemiddelde groei is (gemiddeld 120). Hieronder zijn ook een aantal pakketten voor watermolenaars, een groep die toch blijft groeien. Inmiddels is ook de provincie Overijssel, in navolging van Noord-Brabant en Noord Holland, overgegaan op het laten toesturen van de entrepakketten naar een van de afdelingsbestuursleden, die het dan persoonlijk met een begeleidend praatje overhandigt, meestal op de instructiemolen in tegenwoordigheid van de instructeur. Dit jaar is er voor het eerst een pakket in de post verdwenen, zodat ik een tweede pakket moest toesturen. Later is betreffende (eerste) pakket toch terugbezorgd bij mij, met de mededeling dat het niet was opgehaald door de geadresseerde. Deze had echter nooit een briefje van de besteller gevonden.
- Lesstof: Eind 2009 was het noodzakelijk de gehele lesstof opnieuw te laten drukken. De lesstof is nu in 2 katrns samen gedrukt zodat snel een volledig pakket samen te stellen is. Ook kwam een katern met de nieuwe exameneisen de inhoud aanvullen. Echter gaandeweg 2010 kwamen we erachter dat in enkele hoofdstukken (hoofdstuk 2, 10 en 15) wat onvolkomenheden zitten door het overzetten van WP naar

Word. Er zijn daardoor spaties ontstaan midden in woorden, waardoor de leesbaarheid erg benadeeld wordt. Ik heb daartoe een erratum met excuus toegevoegd mat daarin het aanbod eventueel het betreffende hoofdstuk te vervangen, indien gewenst. Doordat het aantal leden een gestage groei kent, schat ik in dat we in de tweede helft van het jaar door de lesstof heen zijn.

- Informaties en andere artikelen: Er blijft belangstelling voor de (oude) informaties. Ook is er steeds vraag naar nieuwe afleveringen. De lesbrieven over de Korenmolen en de Poldermolen blijven voortdurend in de belangstelling. Ook de badge voor op de overall is een gewild artikel. Omdat de voorraad op raakt, moet overwogen worden een nieuwe voorraad te laten maken (nog 35 stuks). Ditzelfde geldt ook voor de speldjes die de geslaagden krijgen (nog 72 stuks; dus voor één jaar)
- De Gildebrieven worden tegenwoordig in goede aantallen gedrukt, zodat aan het eind van het jaar de exemplaren van het lopende jaar ongeveer op zijn. De jaargangen 2008 en 2009 zijn helemaal op, 2010 bijna. De oudere Gildebrieven geef ik zoveel mogelijk weg op (molen)bijeenkomsten, informatiemarkten, molenfeesten, etc.

Werkgroep III: Opleidingen

In goed overleg met De Hollandsche Molen zijn de exameneisen uitgewerkt en vastgesteld. Met het bereiken 'de nieuwe exameneisen' is nagedacht over de invoering er van. Werkgroep III werkt planmatig aan de implementatie van de herziening en richt haar pijlen op de bijstelling van de checklist en het ontwikkelen van de lesbrieven. Zij denkt dat in 2011 te kunnen afronden. Het eerste nieuwe examen zal pas in 2012 in het voorjaar plaats kunnen vinden.

Uitreiking diploma's geslaagden 2010

Op grond van de exameneisen is de checklist aangepast. Ervaringen met het gebruik van het logboek opgedaan in enkele provincies zijn er in verwerkt. Het logboek kan zondermeer integraal gebruikt worden. Gelijktijdig met de exameneisen is ook het logboek vrijgegeven om er mee te gaan werken. Met de examencommissie van De Hollandsche Molen zijn afspraken gemaakt om de overgang soepel te laten verlopen.

Aan de hand van een prognose van de te ontwikkelen lesbrieven is een inventarisatie gemaakt van de lesstof die er bij hoort. Tevens is gekeken naar mogelijkheden om vertegenwoordigers van molengerelateerde organisaties zoals ARBO, RCE te betrekken bij het vaststellen en beschrijven van bijzondere lesstof.

De aanzet tot een opleiding is vertaald naar een opleidingsplan. Op grond van dit plan zijn sponsors benaderd om de invoering te kunnen financieren. Het opleidingsplan is ook het vertrekpunt voor de lesbrieven.

De aanzet tot het schrijven van bepaalde lesbrieven ligt bij de werkgroep, de uitvoering is in handen van een extern bureau met professionele didactische ondersteuning.

Examencoördinator voor het Gilde

De taak van examencoördinator wordt uitgevoerd door John Houben.

Bliksemafleidercontrole

Bliksemafleidercontrole is een service van het Gilde ten behoeve van haar leden. Deze activiteiten worden gecoördineerd door Leo Tiggelman en het controleteam, 5 man sterk, wordt gevormd door de heren: Hendrik-Jan Berghuis, Jurriën Jongman, Evert van Rooijen, Leo van Someren en Ton van der Heiden. Onze controleurs hebben in 2010 van 33 molens de bliksemafleiderinstallatie gecontroleerd. Doordat de winterse perikelen zich al in een vroegtijdig stadium hebben aangediend hebben we één molen moeten doorschuiven naar 2011. Verderop in deze Gildebrief treft u het jaarverslag over 2010 van de coördinator aan waarin u meer gedetailleerde informatie kunt vinden. Voor dit jaar is de "orderportefeuille" al weer redelijk goed gevuld. Uit de provincies Groningen en Utrecht hebben we al aanvragen ontvangen voor in totaal 25 molens. Dit neemt niet weg dat er nog veel meer bij kan dus schroomt u niet om een aanvraag voor een controle in te dienen. Deze service bieden wij u als Gilde van Vrijwillige Molenaars kosteloos aan en onze controleurs willen er ook in dit jaar weer graag met veel enthousiasme tegenaan.

Verzekeringen

Voor onze noodzakelijke buffer ter dekking van de WA+ en de WA verzekeringen hebben we een goed jaar achter de rug.

Aan premie ontvingen we van onze leden:	€ 25.000,-
We betaalden premie en andere kosten:	€ 19.000,-
We keerden aan eigen risico uit:	€

Uit dit staatje valt op te maken dat we dit jaar weer meer ontvangen hebben voor de verzekeringen dan dat we uit moesten geven. Wat we over hebben, ongeveer € 6.000,-, gaat in de reservepot voor minder goede jaren, in deze schadevoorziening zit nu een bedrag van € 40.000,-.

Toch was niet alles rozengoor en maneschijn

Van deze cijfers valt namelijk niet af te lezen dat we wel te maken hebben gehad met een ernstig molenaarsongeval waarbij het persoonlijk letsel zo groot en blijvend was dat onze Ongevallen Verzekering uit heeft moeten keren.

Zwolle, januari 2011

Joke Klinkspoor, secretaris.

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973**

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook
blauwe basaltlava maalstenen.
Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model)
demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en
huishoudmolens.
Zeer snel en vakkundig scherpen van
uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Financieel verslag

Hieronder vindt u de balans per 31 december 2010 en de rekening van baten en lasten over 2010. Hierbij is tevens de begroting voor het jaar 2011 opgenomen.

Balans per 31 december 2010			
ACTIVA	2010		2009
Meetapparatuur bliksemafleiders	pm		pm
Financiële vaste activa	€	605,00	€ 605,00
Geluidsinstallatie	€	1.233,80	pm
Kortlopende vorderingen	€	19.708,19	€ 18.829,22
Geldmiddelen	€	128.026,58	€ 72.598,93
Totaal	€	149.573,57	€ 92.033,15
PASSIVA	2010		2009
Fondsen en voorzieningen			
Evert Smit Biotoopfonds	€	3.629,33	€ 3.629,33
Schadefonds	€	40.087,42	€ 33.877,64
Weerstandsfonds	€	11.903,23	€ 10.903,24
Herziening handboek molenaar	€	24.243,24	€ 16.698,79
De Nieuwe Molenaar	€	57.94,61	€ 30.000,00
Kortlopende schulden	€	9.013,68	€ 10.867,89
RACM pot "oud" 2006 en 2007	€	2.755,06	€ 2.755,06
Totaal	€	149.573,57	€ 92.033,15

Begroting subsidies De Nieuwe Molenaar

Totaal toegezegd	€ 103.000,00
In 2009 reeds ontvangen	€ 15.000,00
Resteert	€ 88.000,00
In 2010 ontvangen we	€ 42.152,00
Resteert voor de rest van DNM	€ 45.848,00
Uitgesteld tot na oplevering	€ 4.500,00
Subsidie 2011	€ 41.348,00

Sponsors project "de Nieuwe Molenaar"

Rekening van Baten en Lasten en Begroting				
BATEN	Begroting 2011	Begroting 2010	Rekening 2010	Rekening 2009
Bijdrage leden	€ 75.400,00	€ 73.400,00	€ 79.469,45	€ 76.323,29
Rentebaten	€ 2.000,00	€ 1.800,00	€ 2.035,12	€ 1.632,72
Subsidies en bijdragen	€ 27.302,00	€ 68.650,00	€ 64.720,32	€ 36.894,07
Subsidie opleiding (toegezegd)*	€ 41.348,00		-	
Totaal a	€ 146.050,00	€ 143.850,00	€ 146.224,89	€ 114.850,08
LASTEN				
Afdelingen	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 11.656,00	€ 8.835,00
Opleiding	€ 17.250,00	€ 84.050,00	€ 19.358,09	€ 21.120,67
De nieuwe molenaar	€ 100.000,00			
Ledenadministratie	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 272,30	€ 1.042,13
Gildebrief	€ 19.800,00	€ 21.400,00	€ 20.504,23	€ 20.974,60
Gildeverzendingen	€ 3.400,00	€ 3.100,00	€ 2.561,72	€ 3.049,18
Bliksemafleidercontrole	€ 1.100,00	€ 1.480,00	€ 460,96	€ 504,12
Publiciteit	€ 5.900,00	€ 5.900,00	€ 210,45	€ 124,95
Vertrouwenspersoon	€ 650,00	€ 2.000,00	€ 2.723,75	€ -
Beheer en administratie	€ 10.650,00	€ 8.545,00	€ 9.687,63	€ 7.252,97
Biotoop	€ 700,00	€ 550,00	€ 651,46	€ 450,00
Verzekeringen	€ 21.700,00	€ 21.700,00	€ 18.743,67	€ 19.564,75
Overige lasten	€ 1.250,00	€ 1.250,00	€ -	€ -
Totaal b	€ 195.400,00	€ 162.975,00	€ 86.830,26	€ 82.918,37
saldo a-b (overschot 2010)			€ 59.394,64	€ 31.931,71
Naar schadevoorziening			€ (6.209,78)	€ (4.466,89)
Naar Weerstandsfonds			€ (1.000,00)	€ (726,76)
DNM te besteden doelen			€ (27.941,64)	€ 30.000,00
Herdruk handboek molenaar			€ (24.243,24)	€ -
Pot oud RACM			€ -	€ 3.261,94
Uit biotoopfonds			€ -	€ -

Toelichting bij de balans, staat van baten en lasten 2010

Activa

Geluidsinstallatie: Op verzoek van de ledenvergadering is deze aangeschaft in 2010, er is ook meteen op afgeschreven, zodat de waarde eind 2010 nog € 1.233,80 is. Dit is nog 66,67% van de aanschafwaarde!

Geldmiddelen: Dit onderdeel is in het jaar 2010 erg gestegen. De oorzaak is te vinden in het feit dat we een zuinig verzekeringsjaar kenden en dat we al subsidies hebben ontvangen voor De Nieuwe Molenaar, echter deze gelden zijn nog niet uitgegeven.

Passiva

Fondsen en voorzieningen: Gaan met name omhoog omdat het verzekeringspotje zich steeds verder vult en we in 2010 nog niet veel uit konden geven aan de lesstof.

De Nieuwe Molenaar: Omdat er veel geld vooraf ontvangen is voor het project, moet dit in de voorziening gestopt worden. Het wordt nog wel uitgegeven!

RACM pot "oud: In 2010 zijn we er niet in geslaagd om aan deze pot een educatief doel te verbinden. De plannen zijn al concreet, maar de uitvoering laat nog even op zich wachten. De pot blijft dus ongewijzigd.

Baten

Totale inkomsten: € 146.224,89. In totaal werd meer ontvangen dan vorig jaar en ook meer dan begroot. Dit is verklaarbaar: De subsidieverstrekkers kwamen al goed over de brug!!

Lasten

Totale lasten: € 86.830,26

Kosten De Nieuwe Molenaar: Omdat er nog geen lesbrieven gedrukt zijn, zijn er ook nog niet veel kosten gemaakt. Maar let op, het is stilte voor de storm. De eigenlijke kosten moeten nog komen!!!

Vertrouwenspersoon: Dit jaar werden twee van onze leden opgeleid tot vertrouwenspersoon. Hiervoor was een post gereserveerd op de begroting.

Wagenspel

In de Middeleeuwen waren wagenspelers rondtrekkende toneelspelers die optraden als komedianten, acrobaten, narren, kwakzalvers en muzikanten. Als ze optraden werd de platte wagen uitgeklat op de plek waar ze optraden om zich vervolgens in en uit kostuums te schieten en hun spelen en kluchten op te voeren. Een goed gekozen plek diende als achtergrond-decor. Ook Gilden hadden vaak hun eigen wagen en spelen met een wat serieuzer karakter van religieuze aard of een mirakelspel. De wagenspelen verdwenen geleidelijk maar overleefden toch tot in de vorige eeuw toen ze nog wel eens op koninginnedagen her en der werden opgevoerd.

In Oploo is dat in 2006 weer opgepikt. Mede door molenaar Jan van Riet en enkele anderen Er werd een stichting opgericht en sindsdien wordt er op getreden op eigen initiatief of uitnodiging op uiteenlopen de plekken in de openlucht.

Vorig jaar werd met veel succes een molenaarsklucht opgevoerd in Oploo. Een mooier decor dan de Watermolen en de Standerdmolen, waar de uit een molenaarsgeslacht stammende Jan van Riet de scepter zwaait, kan men zich niet wensen. De klucht "Niet alle molenaars zijn dieven" is gebaseerd op een middeleeuwse klassieker van "De bedrieger bedrogen". Drie kwartier lang kan men genieten van absurdistische trekjes waarin huwelijk, vreemdgaan, geldzucht, oplichting en drank een rol spelen en voor verrassende wendingen zorgen. Aan het eind wordt de bedrieger natuurlijk in zijn hemd gezet.

Ook dit jaar staat de molenaarsklucht door Wagenspeelgroep Karrespel voor Oploo weer op het programma. Het voorseizoen is inmiddels volgeboekt maar voor de periode 27 augustus tot 18 september kan men nog een voorstelling bespreken. (hve)

Voor meer informatie kan men contact opnemen met de stichting; 0485 381738 of karrespel@home.nl. Zie ook www.karrespel.nl

B. VAN DE VOORT

Significant

Het is u waarschijnlijk nog niet opgevallen, maar in veel molenboeken en databases wordt structureel de lengte van de roeden fout genoteerd. Niet héél erg fout, maar toch.

Wat wordt er dan fout gedaan? Wel, de significantie is vaak onjuist. Significantie betekent belangrijkheid. Als ik bijvoorbeeld de hoogte van een boom als 8,32 m aangeef, heeft die laatste 2 weinig betekenis. Hoe weet ik nou precies of de boom 8,32 of 8,33 m hoog is? Het zou dus beter zijn om als lengte 8,3 m op te geven.

Precies datzelfde wordt fout gedaan bij molens. In een molenboek staat bijvoorbeeld dat De Hoop in Nergenshuizen 27,50 m vlucht heeft. Nou is een roede geen boom en in tegenstelling tot een boom is een roede wél exact op te meten, dus in die zin klopt de 27,50 gewoon. Toch heeft die nul weinig betekenis en kan men bijvoorbeeld beter 27,5 opschrijven. Dit komt door de uitzetting van het ijzer.

U weet dat ijzer uitzet bij verhitting en dus groter is als het warmer wordt. Dit betekent dat een warmere roede ('s zomers) langer is dan een koude ('s winters). Ik reken het u even voor:

De uitzettingscoëfficiënt van staal is $12.10^{-6} \text{ } ^\circ\text{C}^{-1}$. Dat betekent dat een meter staal bij een temperatuurstijging van 1 graad Celsius 0,000012 meter uitzet. We nemen een temperatuurverschil van 35 graden (-5 in de winter, 30 in de zomer) en een roelengte van 27,50 meter bij -5 graden. De uitzetting van de roede bij het gegeven temperatuurverschil is $27,50 \times 35 \times 12.10^{-6} = 0,01155 \text{ meter} = 1,15 \text{ cm}$.

Conclusie, de roeden van De Hoop zijn zomers langer dan 's winters. Als de roede 's winters 27,50 m is, is die zomers 27,51 m! Dit betekent weer dat het molenboek een foutieve weergave geeft met zijn 27,50. We weten namelijk niet bij welke temperatuur dat was en als we de desbetreffende molen bezoeken, zou hij best wel eens wat langer of korter kunnen zijn.

Maar, geen nood! Voor dit probleem zijn maar liefst drie oplossingen:

1. Nauwkeurig zijn: een temperatuur bij de roelengte geven.
2. Onnauwkeurig zijn: in plaats van 27,50 m, 27,5 m opschrijven.
3. Verstandig zijn: je tijd verspillen aan het draaien met, in plaats van theoretisch ouwehoeren over molens.

Jaaroverzicht van de Werkgroep Bliksemafleidercontrole

In het jaar 2010 heeft onze werkgroep Bliksemafleidercontrole weer een behoorlijk aantal controles kunnen uitvoeren. Van 33 molens is de bliksembescherming aan een controle onderworpen en is het verheugend te constateren dat het aantal uitgebrachte adviezen relatief laag is te noemen.

Uitgebrachte adviezen

In totaal zijn er op het genoemde aantal molens 60 reparatieadviezen uitgebracht en hadden onze controleurs op de bliksembescherming van zes molens niets aan te merken. Vrijwel zonder uitzondering zijn dit molens die met een zekere regelmaat door ons worden gecontroleerd. Helaas neemt dit niet weg dat bij ongeveer 15 molens de kans erg klein is dat ze een blikseminslag zonder aanzienlijke schade overleven.

Het aantal aanvragen voor een bliksemafleidercontrole was per controleur als volgt verdeeld:

Evert van Rooijen	14
Ton van der Heiden	12
Leo van Someren	2
Hendrik-Jan Berghuis	5
Jurriën Jongman	0

Helaas kwamen twee van onze controleurs, zoals u kunt zien, er wel zeer bekaaid vanaf met respectievelijk 2 en nul aanvragen. Hoewel zij zich met nimmer aflatend enthousiasme op hun controlewerkzaamheden storten blijven zij toch afhankelijk van uw aanvragen voor een controle op de deugdelijkheid van de bliksembescherming van uw molen. Verderop in dit verslag ga ik daar wat dieper op in. Zonder uitzondering weten onze controleurs waar ze het, wat de bliksembescherming betreft, over hebben. Soms krijgen wij kritiek op onze activiteiten. Daar kunnen wij niet genoeg van krijgen, wetende dat we dat nu eenmaal nodig hebben om de kwaliteit van onze werkzaamheden te blijven verbeteren.

De verdeling per provincie van de in 2010 gecontroleerde molens is als volgt:

Groningen	5
Overijssel	5

Gelderland	7
Utrecht	1
Noord-Holland	2
Zuid-Holland	11
Noord-Brabant	2

De resultaten van de uitgevoerde controles zijn onderstaand weergegeven:

Bij aantal molens:	1	11	8	7	6	= 33
Reparatieadviezen per molen:	4	3	2	1	0	= 60

Onderstaand een overzicht van de geïnventariseerde reparatieadviezen:

Doorverbindingen op de roeden en askop aanbrengen:	6x
Koperen brugjes op de roeden aanbrengen/herstellen:	5x
Buigzame leiding herstellen of vervangen:	8x
Ringleiding herstellen:	1x
Herstellen aardelektrode/verlagen aardverspreidingsweerstand:	2x
Meetskoppeling aanduiden:	3x
Toepassen van een potentiaalvereffening:	18x
Toepassen overspanningsbeveiliging:	17x
Sprinklerinstallatie met de bliksemaarde doorverbinden:	1x

Visuele controle belangrijk

Het aantal ondeugdelijke flexibele leidingen tussen wienenkruis en ringleiding springt er ditmaal bovenuit. Samen met de doorverbindingen tussen de roeden onderling en de askop zijn dit de meest cruciale onderdelen in de bliksembescherming van een windmolen. Hiervan is de flexibele leiding veruit de zwakste schakel in de gehele bliksemafleiderinstallatie. Er kan niet genoeg nadruk op worden gelegd dat deze kabel regelmatig visueel moet worden gecontroleerd. Bij twijfel moet de kabel worden hersteld of vervangen. Het is sterk aan te bevelen om een reservekabel te hebben die in geval van reparatie de defecte kan vervangen.

Waarom controle bij het Gilde?

U bent de trotse vrijwillig molenaar van een molen en de eigenaar is verantwoordelijk voor het onderhoud. Is de kous daarmee af?: wij denken van niet. De kans is groot dat de eigenaar voor de inspectie van de bliksemafleiderinstallatie van zijn/haar molen wel iets heeft geregeld. Maar weet u ook precies wat er aan inspectie wordt gedaan? Vaak wordt zo'n inspectie buiten uw aanwezigheid uitgevoerd, krijgt u geen (afschrift van een) inspectierapport en zo ja, dan is het nog maar de vraag of u zo'n rapport goed kunt interpreteren omdat deze rapporten niet op windmolens zijn toegesneden. Veel installateurs voeren vaak de inspectie van een bliksemafleiderinstallatie uit die ze ooit zelf hebben geïnstalleerd en nemen vrijwel nooit het initiatief om te evalueren of de beveiligingsklasse nog voldoet aan de gebruiksomstandigheden van de molen. Daarbij is het de vraag of u ervan op de hoogte bent wat er van de bliksembeveiliging is geïnspecteerd. U kunt zich dus terecht de vraag stellen wat de conditie van de bliksembeveiliging is.

Schade door blikseminslag

Stel dat uw molen onverhoopt door de bliksem wordt getroffen en er ontstaat aanzienlijke schade aan de molen, waar dient u dan rekening mee te houden? De eigenaar van uw molen zal ongetwijfeld een schadeclaim neerleggen bij zijn/haar verzekeringsmaatschappij.

Die stuurt vervolgens een expert naar de molen toe die de omvang van de geleden schade moet beoordelen, maar die tevens bekijkt of de schade voorkomen had kunnen worden dan wel is veroorzaakt door ontoelaatbaar handelen. Op dat moment komt u als molenaar ook in beeld. Wanneer bijvoorbeeld de kabel, waarmee u het wiekenkruis aardt, in een niet al te beste

conditie verkeert dan is het niet ondenkbaar dat u als molenaar nalatigheid kan worden verweten, want u bent degene die er regelmatig met zijn neus bovenop staat. Het is u vast wel bekend zijn dat verzekeringsmaatschappijen graag premie incasseren maar aanmerkelijk minder enthousiast zijn bij het uitkeren van schadeclaims. Daarmee ontstaat het risico dat de verzekeringsmaatschappij bij u aanklopt om mee te betalen aan de schade. Hierdoor bent u dan in de verdediging gedrongen en is het maar zeer de vraag of de €50.000,= waarvoor u zich vrijwillig kunt verzekeren toereikend is. De kans dat uw eigen WA verzekering de schade op zich neemt is nihil

te noemen omdat u, in uw functie van molenaar, in de zin van de ARBO-wet als werknemer wordt aangemerkt. Desondanks doet de geringe vraag naar een bliksemafleidercontrole van het Gilde vermoeden dat de bliksembeveiliging van onze molens en de daaraan verbonden risico's niet erg onder molenaars leeft.

Daarom controle bij het Gilde

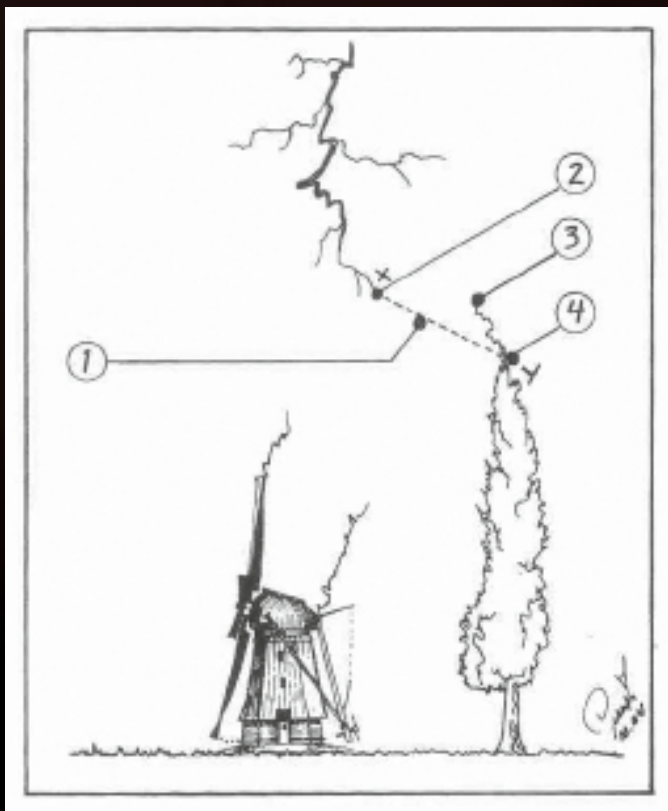
Het Gilde heeft een team van controleurs dat, weliswaar op vrijwillige basis, maar met de benodigde deskundigheid en volgens de geldende norm, uw molen van top tot teen controleert met meetapparatuur die periodiek wordt gekalibreerd. De gehele bliksemafleiderinstallatie wordt aan een visuele controle onderworpen en van alle elektrische verbindingen wordt de weerstand gemeten. Van deze controle krijgen zowel u als de eigenaar een meetrapport dat gemakkelijk inzicht geeft in de conditie van de bliksembeveiliging. Mocht u toch nog vragen hebben dan is een telefoontje of een e-mail vaak al voldoende om u van de gewenste informatie te voorzien. Helaas kunnen en mogen wij nooit zeggen dat de bliksembeveiliging van uw molen in orde is want dan zouden wij een inspectie hebben uitgevoerd. Omdat we als vrijwilligersorganisatie niet voor dit werk zijn te certificeren mogen wij geen inspecties uitvoeren en voeren wij dus controles uit. In het geval dat we een advies hebben gegeven dan dient u dat met de eigenaar op te nemen, bij voorkeur per e-mail met een leesbevestiging, en zo nodig een gecertificeerd installateur te (laten) consulteren. Van een controle geven wij een meetrapport af, zowel aan u als aan de eigenaar van de molen. Hierop staan ook de eventuele adviezen voor herstelling of verbetering van de bliksembeveiliging vermeldt. Het meetrapport en de correspondentie met de eigenaar dient u goed te bewaren want hiermee kunt u de verzekeringsexpert laten zien dat u uw best hebt gedaan om eventuele mankementen tijdig in beeld te krijgen en te laten herstellen. Zelfs als de eigenaar van de molen van mening is dat een controle van het Gilde niet nodig is, kunt u een controle aanvragen want er zijn voor u, als betalend lid, geen kosten aan verbonden. Het kost u echter wel wat moeite: zo dient u bij de controle aanwezig te zijn om, ten behoeve daarvan, het wiekenkruis rond te draaien. Als wij verbeteringen of herstellingen adviseren dan ontvangt u bij het meetrapport een meldingsformulier dat u binnen een half jaar dient te retourneren. Deze moeite staat echter in geen enkele verhouding tot de moeite die u moet doen om, in het voorkomende geval, de verzekeringsmaatschappij aan te tonen dat u heeft gedaan wat in uw vermogen lag.

Bedenk wel, bij alles in het leven geldt,

.... je kunt maar beter weten hoe laat of het is!

Namens de werkgroep, Leo Tiggelman

Achtergrondfoto: Ton vd Heide

Vorming van voorontladingen en uiteindelijke inslag. In geval van deze situatie wordt de afstand x,y doorslaggevend voor de plaats waar de inslag zal plaatsvinden. (Tekening: Gerrit Pouw)

Kort na elkaar overleden twee markante personen uit het Groninger molenleven. Op 30 december 2010 overleed molenaar en molenmaker Leen Duijm op 70-jarige leeftijd. Kort daarna op 4 januari 2011 overleed molenaar en vooral molenmaker Diek Medendorp bij wie Leen zich het molenmakersvak eigen maakte.

Het gaande werk staat stil

Leen Duijm 1940-2010

Leen Duijm overhandigt de DVD *Meer leven in Groninger Molens in Eenrum* aan de geslaagde molengids van Ten Boer op 30 maart 2010

Op 30 oktober 2009 werd gevierd dat Leen Duijm 25 jaar molenaar was op poldermolen De Helper aan het Paterswoldse Meer. Hij werd hij toegesproken in de zaal van De Twee Provinciën. Een toepasselijke plaats voor de geboortige Drent uit Groningen. Op 30 december 2010 overleed hij.

Te vroeg. Hij was nog lang niet klaar met zijn molenavontuur. Wie kunnen dat beter verwoorden dan zijn leerlingen.

Leen geeft uitleg over het voorleggen van de zeilen op "zijn" Helper Molen

Wat hij zag kon hij maken

Op 4 oktober 1984 deed Leen molenaars-examen op poldermolen De Goliath. De dienst doende molenaars hadden mij gevraagd of ik voor de koffie, soep en broodjes wilde zorgen voor de examencommissie van De Hollandsche Molen uit Amsterdam. Bij het examen van Leen was ik aanwezig. Met een barstende hoofdpijn maar zonder zenuwen deed hij examen op 44 jarige leeftijd. Hij slaagde. Een half jaar later ging ik zelf in opleiding. Leen werd molenaar op De Helper. De herinneringen aan Leen zijn velen. Wat hij zich in het hoofd haalde, moest worden uitgevoerd. Spottend noemde ik hem; 'Jij bent nog roomser dan de Paus'. Zo precies was Leen in zijn werk.

Met zijn kurkdroge humor kon hij je te grazen nemen, daar grinnikte hij dan later om. Hij bekwaamde zich als molenbouwer, hij maakte een nieuwe vizel voor De Helper en

vele andere dingen op molen gebied. Wat hij zag kon hij .maken. Alles wat draaide en aangedreven werd had zijn belangstelling. Of dat nou van een klokje of van molen was, hij was er door geboeid. Ook Leen had leerlingen op de molen, kennis overdragen dat was één van de belangrijkste doelen die Leen voor ogen had.

Ik wil Leen bedanken voor zijn inzet voor het Gilde van Vrijwillige Molenaars afdeling Groningen. Als Leen en Gré naar onze molen kwamen, maakten we het gezellig, de tijd leek om te vliegen. Toen jullie nog bij de Helper woonden, Gré als sluiswachter en Leen als molenaar. Een mooie tijd, een gastvrij plekje, waar we met een glimlach aan terug denken. Waar op molendagen pannenkoeken werden en worden gebakken.

Bedankt Leen vooral het goede wat je ons naliet.

Ida Wierenga

Een bijzondere man

Ik heb Leen leren kennen omdat een van zijn leerlingen het duizendste diploma vrijwillig molenaar kreeg uitgereikt door prins Claus. Dat stond in de krant en mijn vrouw zei, is dat molenaarschap niet iets voor jou?

Wij dus een rondje rond het Paterswoldse Meer fietsen en bij Leen op molen De Helper langs gegaan. Mijn vrouw dacht dat het draaien van een molen niet veel meer betekende dan een knop omzetten. Leen keek haar dan ook wat meewarig aan en zei op zijn korte directe manier 'dat valt tegen'. Hoe dan ook, hij maakte mij enthousiast en ik kwam bij hem in de leer. Ik maakte hem dus in eerste instantie mee als leermeester; een betrokken man, enthousiast bezig met alles wat molens betrof, betrouwbaar en vol energie. Later vroeg Leen mij of ik biotoopwachter wilde worden, dat heb ik gedaan waardoor ik qualitate qua in het afdelingsbestuur van het Gilde kwam.

Toen werd mij duidelijk wat Leen allemaal deed. Hij was bestuurslid van de Vrienden van de Groninger Molens, de Stichting Groninger Molens en dus het afdelings-

bestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. In die functies heeft hij heel wat aangepakt. Ik herinner mij dat in de tijd dat ik les kreeg de ARBO wet werd gewijzigd. Molens zouden een veiligheids-certificaat zouden moeten hebben om bezoekers toe te laten. Leen organiseerde samen met Cor Kosmeijer een project om zelf inventarisaties te maken en plannen van aanpak. Hierdoor bleven de kosten duidelijk beperkt. Bijna alle molens in Groningen werden zo geïnventariseerd. Het project kreeg landelijk aandacht. Uiteindelijk heeft De Hollandsche Molen het project overgenomen.

Leen had ook het molenbouwersvak geleerd bij Medendorp in Zuidlaren. Hij was dan ook regelmatig elders te vinden om een molen te repareren.

Leen was ook betrokken bij de vorming van het Groninger Molenhuis. Hij lette er daarbij goed op dat het Gilde van Vrijwillige Molenaars zijn eigen positie kon behouden omdat het Gilde onder verantwoordelijkheid van het landelijk Gilde de opleidingen verzorgt. Maar door zijn inzet is er wel een goede samenwerking ontstaan.

Als voorzitter van het afdelingsbestuur

heeft hij regelmatig onze belangen ingebracht bij de landelijke organisatie, bijvoorbeeld op het punt van de herziening van de opleiding.

En dat is nog niet alles, maar het gaat te ver om nu alle activiteiten te noemen. Maar duidelijk zal zijn hoe belangrijk Leen was voor de molenwereld hier in de regio. In 2009 vierde hij zijn 25 jarig jubileum op De Helper. Vorig jaar was zijn 70e verjaardag. Maar hij was nog lang niet van plan zijn molenaarsvak aan de wilgen te hangen.

Afgelopen zomer werd hij ziek. Het leek aanvankelijk met een sissers af te lopen, maar korte tijd later kreeg hij weer last. Toen werd asbestkanker geconstateerd. Vervolgens ging alles zo snel dat we er letterlijk door zijn overvallen.

Wij; het Gilde van Vrijwillige Molenaars en het Groninger Molenhuis zullen de inzet en stimulans van Leen zeer missen. We denken met dankbaarheid aan hem terug. Niet voor niets staan bijna alle molens in onze regio in de rouw.

Leen, we zullen je niet vergeten.

Thomas Sleyfer

Diek Medendorp (1921-2011)

Diek (Jan Diederik) Medendorp stamde uit een familie van molenmakers. In 1944 ging hij naar Wageningen voor de molenaarsopleiding. De luchtlandingen bij Arnhem maakten daaraan in september een einde. Hij ging teug naar Zuidlaren, naar de thuis molen De Wachter. Met zijn achtergrond belandde hij als molendeskundige in Het Arnhemse Openluchtmuseum. Later vestigde hij zich weer als molenbouwer in Zuidlaren waar hij eigenaar was geworden van De Wachter.

De bekendste molen die hij bouwde staat op de Keukenhof. In Holland Michigan ging molen De Zwaan bij zijn overlijden in de rouwstand. En ook in Curacao

en Canada bouwde hij molens. Ook zijn molen De Wachter werd goed verzorgd en groeide door zijn toedoen uit tot een museum waarin de technische ontwikkeling van het olieslaan kan worden gevolgd. Daarvoor herstelde hij oliewringers, stoommachines en stoomketels. Na omzetting in een stichting werd het complex uitgebreid met een specerijenmaalders, een smederij, een kruidenierswinkel, een bakkerij en andere ambachten. Wie naar Werkplaats Dieks Deeke gaat zal zich niet vervelen.

hve

Diek Medendorp met Alisa Crawford van De Zwaan uit Holland Michigan

Arbo en veiligheid: medicijngebruik door molenaars

Veiligheid gaat het altijd over twee dingen: ten eerste over materiaal, zoals de hekjes e.d. en ten tweede over ons gedrag als molenaar; de veiligheid van onszelf, van de medemolenaars, de bezoekers en van de molen zelf. Dat is soms wel lastig, zoveel dingen tegelijk en in de loop der jaren sluipen er soms gedragingen in die tot nu toe altijd goed gingen, tot die ene keer...

Gedrag beïnvloedende middelen

Er is nog een aspect van gedrag dat we niet moeten vergeten. Dat zijn gedrag beïnvloedende middelen. Dan kun je denken aan alcohol, maar ook aan medicijnen die de rijvaardigheid beïnvloeden. Nu kun je over alcohol duidelijk zijn: als je met de molen draait moet je geen alcohol gebruiken. Maar hoe zit het dan als je bepaalde medicijnen gebruikt, mag je dan wel draaien?

We konden op dat moment alleen bedenken dat je dan maar op de fiets naar molen moet, of zou je ook niet mogen fietsen? Verder kwamen we niet. Maar wat kan en mag er dan? Nu is een molen geen auto, maar ook een draaisnelheid van 60 enden betekent toch een omloopsnelheid van de uiteinden van het gevucht van 50 tot 80 km per uur, afhankelijk van de molen. En soms is snel handelen op een molen ook nodig. Bezoekers, en zeker kinderen, zien soms geen gevaar.

Geen wetmatigheid

De verzekering van het Gilde zegt er niets over. Maar dat is geen reden om niet verder na te denken, want als er iets mis gaat op een molen en de molenaar gebruikte medicijnen, kan de verzekering misschien wel lastig gaan doen, maar hebben we ook heel wat uit te leggen.

We zijn dus bij de ARBO regels te rade gegaan. Die gaat uit van de mogelijke risico's:

Hoe ben je bij de molen gekomen?

Kan je wel op de molen draaien? Wie legt de zeilen dan voor?

Ben je wel alert genoeg ten opzichte van de mede -molenaars of bezoekers? Heb je wel voldoende zicht op snel veranderende weersgesteldheid? Bieden de lopende verzekeringen de juiste dekking bij schade als gevolg van dit gebruik?

Zijn er stoffen op de molen die nadelig inwerken op het medicijngebruik?

Er zijn meer oudere molenaars tengevolge van pré -pensionering en vut;, onder hen is in het algemeen meer medicijn gebruik aan de orde.

Meld je eigenlijk wel dat je onder invloed bent van medicijnen?

En wie van de jongeren (en ouderen) rookt wel eens een joint?

Het is moeilijk om hierin wetmatigheden te onderkennen en er regelgeving op te formuleren.

Aanbeveling

Er zijn twee dingen die we hier nu willen aanbevelen:

- Ga niet alleen draaien op een molen als je medicijnen gebruikt die de rijvaardigheid kunnen beïnvloeden
- Wees open over het medicijngebruik. Uit hoofde van je eigen veiligheid en daarnaast die van je collega -molenaars en bezoekers is het van het grootste belang dat je open eerlijk met elkaar deelt dat je gedurende kortere of langere tijd medicijnen gebruikt die ook het rijgedrag kunnen beïnvloeden.

Zo kan ieder op de molen er op inspelen zodat je ondanks de bijwerkingen van de medicijnen toch plezier aan je fantastische hobby kan beleven.

Gerrit Duinker

Rijvaardigheid en het gebruik van machines:
Aangezien diclofenacnatrium in sommige gevallen slaperigheid en duizeligheid kan veroorzaken, kunnen de reacties van de patiënt zodanig veranderen dat het vermogen om actief aan het verkeer deel te nemen of machines te bedienen afneemt.

Nationale Molendag

Op zaterdag 14 en zondag 15 mei wordt weer de nationale molendag gehouden.

Bij veel molens vinden allerlei activiteiten plaats. Voor ideeën kan men op de website van De Hollandsche Molen "Activiteitenbank" raadplegen. Op de site kan men tevens terecht voor aanmelding van deelname aan de Nationale Molendag en andere informatie.

Vlaamse Molendag

De Vlaamse molendag wordt dit jaar gehouden op 24 april. Voor een deelnemerslijst kan men terecht op de website www.molenechos.org.

Opleidingsraad

De eerstvolgende opleidingsraad vindt plaats op 18 juni 2011 in de Faam in Hoogland. Nadere mededelingen volgen.

Groningen

Cursus Molengids

Op 13 april 2011 start een nieuwe cursus Molengids bij het Groninger Molenhuis. In deze cursus krijgt men basisinformatie over de geschiedenis van de Groninger molens, de bouw en de werking van molens. Maar er wordt vooral ingegaan op het veilig rondleiden van bezoekers op de molen, het geven van presentaties en het organiseren van activiteiten.

Voor opgave en meer informatie: Groninger Molenhuis, tel. 050 3130052 – info@groninger-molenhuis.nl.

Groninger Molenweekend

Het Groninger Molenweekend 2011 valt dit jaar op zaterdag 11 en zondag 12 juni – het Pinksterweekend. In verband met Hemelvaartsdag willen wij de avond voor vrijwilligers op vrijdagavond 27 mei organiseren dus niet één week van tevoren, maar veertien dagen. Informatie over plaats van samenkomen en worden nog bekendgemaakt. Het thema voor het Groninger Molenweekend 2011 is 'Dichter bij de Molen'.

Noord-Holland

Contactavond

Uitnodiging Afdeling Noord Holland aan

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio.

Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief.

De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

de Gildeleden en belangstellenden voor de bijeenkomst op vrijdag 8 april 2011.

De presentatie wordt verzorgd door Paul Groen met als onderwerp:

"Bouwhistorisch onderzoek naar molen De Roos te Delft in verband met de ondertuning van deze molen ten behoeve van het verleggen van een spoorlijn."

De Bijeenkomst vindt plaats in Grand café De Studio naast het theater de Vest Canadaplein 2, Alkmaar. Zaal open 19.30 uur. Aanvang 20 uur. In de zaal niet roken.

Inlichtingen tel. 072 5746232 of 06 51129803. Parkeren kan in de parkeergarage onder theater de Vest of aan de noordzijde van het Noord-Hollands kanaal.

Friesland

De Friese Molenaarsdag

Dit jaar gaan we op 26-03-2011 van 10.00 tot 16.00 uur langs de volgende molens:

1: De Onderneming Molenweg 43 8748 CN Wirmarsum

stellingmolen uit 1850 (83) (155)

2: De Hiemert Hemert 13 8742 KH Burgwerd spinnekop uit 1811 (85) (52)

3: Longje Marneweg 2 8701 PM Bolsward poldermolen uit 1824 (96) (47)

4: Cornwerdermolen Sotterumerdyk 23 8753 JA Cornwerd

poldermolen uit 1907 (89) (54)

5: De Babuurstermolen Baburen 9 8765 LS Tjerkwerd

poldermolen uit 1882 (100) (137)

Het eerste nummer tussen haakjes verwijst naar de nummers in het boek Friese Molens, Het tweede nummer is het nummer in de molendatabase.

Laten we hopen dat het mooi maalweer is en veel animo om de molens te bezoeken. Informatie bij Jet Sandberg, tel nr 0517-452272

Leeuwarder Molendag

Op 17 en 18 april vindt de 2e Leeuwarder Molendag plaats. Op deze dag zijn de acht deelnemende molens weer van 10.00 tot 17.00 uur geopend zijn voor publiek.

Meer informatie is te vinden op www.everyoneweb.com/leeuwardermolendag

Avondexcursies

Op 7 en 21 juni 2011 vinden weer avondexcursies plaats. De excursies gaan naar respectievelijk De Rat in IJlst en het Dorismooltsje in Oudega (W) en Penninga's Molen, De Groene Molen in Joure en de Greveningsmolen in Vegelingsoord. De excursies vinden plaats tussen 19.30 uur en 21.30 uur..

Limburg

Merselo. Dag van de Wind

Op maandag 13 juni, 2de Pinksterdag, vindt in Merselo alweer de derde editie plaats van de 'Dag van de Wind'. Dit bijzondere evenement vindt plaats in en rond de windmolen 'Nooit Gedacht'. Op deze dag draait het van 11.00 uur tot 17.00 uur vooral om wind en zaken die daarmee samenhangen: de molen, het weer, natuur, energie, enz., aangevuld met cultuur, kunst, muziek, lekker eten en in het luchtruim heel veel vliegers. Dit alles in de sfeer van een landelijke fair waar kleine ondernemers, kunstenaars en maatschappelijke organisaties hun producten en informatie aanbieden. Alle deelnemers hebben daar een interessant verhaal bij. De Dag van de Wind is voor jong en oud, een uniek, gezellig én leerzaam uitstapje. Natuurlijk zullen een aantal molenaars rondleidingen verzorgen in de molen.

Leve de molens

Provincie Zuid-Holland heeft het jaar 2011 uitgeroepen tot themajaar 'Leve de Molens!'

De provincie telt maar liefst 228 molens en is daarmee de meest molenrijke provincie van Nederland. Gedurende het themajaar is er van alles te beleven in en rondom de Zuid-Hollandse molens.

Provincie Zuid-Holland wil zoveel mogelijk activiteiten in en rond de molens van Zuid-Holland doorgeven aan een zo breed mogelijk publiek. Op de website www.levedemolens.nl is hier meer over te vinden. Hebt u zelf een activiteit in Zuid-Holland, meld deze dan aan via de website.

Zaterdag 23 april – Schiedam

Op zaterdag 23 april wordt het themajaar Leve de Molens! officieel voor het publiek geopend. Alle Zuid-Hollandse molenaars zijn gevraagd de themajaar vlag te hissen. Schiedam heeft in het teken van het themajaar een aansprekend programma voor jong en oud. Op de Grote Markt wordt een informatiemarkt georganiseerd; het Schiedams molenuitkijkpunt De Drie Koornbloemen wordt in gebruik genomen en met fluisterboten kunt u de diverse molens bereiken. Verder is er een aantal pagodetenten beschikbaar waar molenaars gebruik van kunnen maken om de molen, hun activiteiten of hun molengerelateerde artikelen voor het voetlicht te brengen.

U kunt zich aanmelden voor een plaats in een pagodetent via een e-mail naar levedemolens@pzh.nl. Wees er snel bij want de ruimte is beperkt.

Themajaren

Met de themajaren vraagt de provincie Zuid-Holland ieder jaar aandacht voor één van haar prachtige cultuurhistorische erfgoederen. Door het culturele erfgoed blijvend een zichtbare plaats te geven in de ruimtelijke ordening, geeft cultuurhistorie de omgeving een herkenbare identiteit. Door het behoud, herstel en het toegankelijk maken van deze prachtige monumenten, dragen zij bij aan een aantrekkelijke leefomgeving voor de inwoners en bezoekers van Zuid-Holland.

LEVE DE MOLENS!

themajaar 2011 provincie Zuid-Holland

Zilveren Molenaars

Ook in 2011 hebben we weer een aantal jubilarissen in ons midden die 25 jaar geleden in 1986 slaagden voor het examen Vrijwillige Molenaar:

P. Bethlehem – Enumatil
H. Bossen – Vlagtwedde
R. Boulengier – Broek In Waterland
H. Demoet – Rijen
A. Edixhoven – Rotterdam
C.D. Eisma – Wassenaar
R.J. den Hertog – Assen
J.M. Jansen – Doornenburg
C.D. Kamp – Gorinchem
F.J.M. Klören – Groot-Ammers
A. van Krimpen – Groot-Ammers
O.S. Lesman – Grijskerk
D.J.B. Magre – Roden
J. Oosterhoff – Feerwerd
J.P. Roefs – Tiel
P.C.M. Simons – Cuijk
J. Springer – Zevenhuizen
J.H. Tielemans – Geldrop
E.J. Top – Almere
T.V. Vellinga – Dronten
A. Veloo – Koudekerk a/d Rijn
A.E. van der Voet – Ochten

Namens het bestuur van harte proficiat!

KOM NAAR DE MOLEN NATIONALE MOLENDAG

 De Hollandsche Molen

 Molendagen

25 juni: 18e Westlandse Molendag

Op zaterdag 25 juni 2011 organiseren de Westlandse molenaars van 09.00-17.00 uur de achttiende "Westlandse Molendag". Op deze dag is het mogelijk zeven koren- en zes poldermolens in werking te zien en te bezichtigen.

Bij sommige molens zijn ook activiteiten gepland. U kunt starten bij elke deelnemende molen en een aanbevolen fietsroute met stempelkaart kopen voor € 5,- (de fietskaart is alleen op die dag bij elke molen verkrijgbaar). De hele tocht, die niet verplicht uitgetijst hoeft te worden, is ongeveer 60 kilometer lang.

Bij het behalen van minimaal vijf stempels (molens) komt u in aanmerking voor een leuk aandenken aan die dag. Voor meer informatie over de deelnemende molens en de molendag: tel. 015-3808432 of per e-mail R.van.Zijl1@kpnplanet.nl of www.westlandsemolens.nl

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herzien editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief

zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,

€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom

€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het

Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl.

porto). Dit boek is te bestellen via de Website

van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-

molens Door: G. Pouw. Te bestellen door

overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek.

nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v.

uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

Deense collega's

Denemarken staat niet bekend als een bergachtig land. Maar het is wel heuvelachtig en vangt aan alle kanten wind op Jutland en de vele eilanden. Je vindt er nog zo'n 350 wind- en watergedreven molens. Voornamelijk industriemolens en maar een enkele poldermolen. Bovenkruisers heten "Hollandsk vindmølle". Dat deed me denken aan wat ik al weer een tijdje geleden las over Deense molenvrouwen in de tijd van de VOC toen ook veel gevaren werd op de Baltische landen rond de Oostzee. In die tijd vond ook de export van molentechnologie plaats. In Denemarken dat aan alle kanten omgeven is waren de mannen vaak lang en vaak en soms jaren op zee. Dan draaiden de vrouwen de molen om het graan te malen op de "Hollandsk vindmølle".

Toen ik vorig jaar hoorde dat een aantal leden van de Deense Molenvereniging op molenbezoek kwam naar het zuiden van Nederland was dat een goede gelegenheid om kennis te maken. Er was nog een plekje in de bus vrij en ik mocht in september een dagje van hun gastvrijheid genieten en met hen op pad. Dat het land een lange molentraditie heeft drukte zich ook uit in leeftijd. Variërend van 80-plus molenaar tot jeugdige molenmaker.

Ook in Denemarken verdwijnt de vakmolenaar. Maar anders dan bij ons missen zij een organisatie van vrijwillige molenaars. De vereniging slaagt er over het algemeen goed in om het erfgoed in stand te houden maar Per Gliese (foto) de secretaris van de vereniging en redactielid, kijkt met jaloerse blik naar al onze vrijwilligers.

De dag erna onder de paraplu in Oploo nam ik afscheid met het vaste voornemen Deense molens te bezoeken. Dat had hun enthousiasme bij mij in ieder geval opgewekt.

Tekst en foto's: Huub van Est

©2011 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Niets uit deze uitgave mag worden veelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

MØLLEN

Udgivet af „Dansk Møllerforening“.

Forening af HAVN, KONGELISE HAVN og FINESSMØLLER

Nr. 3601

November-December 2010

Deens besøk

